

EKONOMSKO PRIVREDNA INICIJATIVA

Idejne studije opravdanosti (Preliminary feasibility studies)

Idejni marketing planovi (Preliminary marketing plans)

SADRŽAJ:

UVOD

- SOCIJALNO POLITIČKI KONTEKST
- PRIVREDNO –EKONOMSKA OPRAVDANOST
- PRIRODNE I KULTURNE PRETPOSTAVKE ZA RAZVOJ POLJOPRIVREDE I TURIZMA U OPŠTINI BRATUNAC
- PRIVREDNE PRETPOSTAVKE ODRŽIVOSTI EKONOMSKO PRIVREDNE INICIJATIVE EPI BRATUNAC
- EKONOMSKO PRIVREDNA INICIJATIVA EPI BRATUNAC

MAPA BRATUNCA SA MIKRO-LOKALITETIMA PRIVREDNIH INICIJATIVA

IDEJNE STUDIJE OPRAVDANOSTI I IDEJNI MARKETING PLANOVI

- TURISTIČKI KOMPLEKS FEESMIN HAN (MIHALJEVIĆI)
- POGON ZA PRERADU JAGODIČASTOG VOĆA (ZALUŽJE - BJELOVAC)
- POGON ZA PRERADU MLIJEKA (KONJEVIĆ POLJE)
- SZR ZA MONTAŽU I SERVISIRANJE (MOŠTANICE)
- POGON ZA PRERADU JABUČASTOG VOĆA (GLOGOVA)
- UGOSTITELJSKI OBJEKAT SA PRENOĆIŠTEM (TEGARE)

ZAHVALNICA

UVOD

Loše stanje privrede u Bosni i Hercegovini najteže pogađa najranjivije kategorije stanovništva, među kojima se nalazi povratnička populacija. Povratnička populacija uglavnom preživljava baveći se poljoprivredom na tradicionalan način, te od socijalnih primanja proisteklih iz proteklog rata i pomoći bližnjih iz dijaspore.

Zanemarljiv je broj stalno zaposlenih povratnika, kako u privatnom tako i u javnom sektoru i on iznosi znatno manje od 1% evidentirane povratničke populacije. Po popisu iz 2013. godine, povratnička populacija na teritoriji opštine Bratunac broji oko 7.800 povratnika (Bošnjaka), od kojih se danas (2019.) procjenjuje da je oko polovine (3.900) stalno nastanjenih na području opštine. Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini konstantno naglašava primjenu odredaba Aneksa 6 Daytonskog mirovnog sporazuma, koji predviđa da “će strane, u okviru svojih nadležnosti, svim osobama osigurati najveći nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda”. U skladu s tim, Misija djeluje kako bi se osiguralo da se svim osobama, posebno ugroženim i marginaliziranim grupama, omogući da upoznaju, potražuju i štite svoja ekonomska i socijalna prava u najvećoj mogućoj mjeri.

Misija OSCE-a u BiH je podržala Ekonomsko-privrednu inicijativu – EPI (neformalna grupa građana) u Bratuncu, na sastanku 24. aprila 2018. godine, u prostoriji Poslovnog centra Robot, na kojem su predstavljene i prezentovane projektne ideje zapošljavanja povratnika u Bratunac.

U protekle dvije godine značajan broj povratnika, kako mladih samaca tako i kompletnih porodica, je ponovo napustilo svoje predratno mjesto boravka (i povratka), te ostvarenje svojih prava (pravo na rad i zdravstvenu i socijalnu zaštitu) traže u zemljama Evropske unije – EU.

Grupa građana – povratnika, u saradnji i sa podrškom OSCE Misije u Bosni i Hercegovini i kancelarije u Srebrenici, pokrenula je Ekonomsko-privrednu inicijativu – EPI, za odživ povratak i opstanak na teritoriji opštine Bratunac. Ova inicijativa podrazumijeva kreiranje većeg broja stabilnih radnih mjesta u proizvodnoj i uslužnoj djelatnosti, i to u onim privrednim granama na kojima se zasniva Strategija razvoja privrede opštine Bratunac – poljoprivreda i turizam.

Inicijativa se sastoji od šest projekata lociranih u sredinama gdje je najveća koncentracija povratnika, a njihove djelatnosti se direktno naslanjaju na tradiciju i neposrednu sirovinsku bazu.

Pokretači inicijative su ujedno i direktni nosioci pojedinih projekata sažetih u ovoj inicijativi. Svih šest projekata ukupno predviđa 64 stalna i 21 sezonsko radno mjesto.

Svaki projekat angažuje i veliki broj kooperanata, direktno i indirektno, a njihov uticaj bi se prelio i na druge susjedne opštine.

Realizacijom ove inicijative podstakao bi se razvoj poljoprivrede, a turistički sadržaji i usluge bi se podigle na nivo tražen od strane domaćih i stranih turista.

Primarni cilj EPI-ja je stvoriti povratničkoj populaciji uslove da ostanu, opstanu i imaju život dostojan vremena i prostora na kojem žive. Razvojni projekti će omogućiti zapošljavanje i samozapošljavanje određenog broja povratničkog stanovništva Bratunca i time doprinijeti opštem razvoju opštine.

Socijalno-politički kontekst

Opština Bratunac je po popisu stanovništva iz 1991. godine, brojala 33.619 stanovnika, od toga 21.535 Muslimana (64,06%) i 11.475 Srba (34,13%) uz 1,81% stanovnika koji su se izjašnjavali kao Ostali, Hrvati ili Jugosloveni.

Nakon rata u opštini Bratunac je na popisu iz 2013. godine, evidentirano ukupno 20.340 stanovnika od kojih su se 12.350 stanovnika (60,72%) izjašnjavali kao Srbi i 7.803 stanovnika (38,36%) se izjasnilo kao Bošnjaci. Ostatak stanovnika (manje od 1%) se izjasnio kao Ostali, Hrvati ili Jugosloveni.

Pretpostavlja se da u ovom trenutku (2019.) na teritoriji opštine Bratunac je stalno nastanjeno oko polovine popisanog broja stanovnika Bošnjačke narodnosti (3.900 osoba), od kojeg broja su tačno 2 povratnika zaposlena u jedinicama lokalne zajednice Bratunac (podaci opštine Bratunac). Prema raspoloživim podacima u sektoru privrede je zaposleno oko 20-30 osoba bošnjačke narodnosti, što sve zajedno iznosi manje od 1% zaposlenih od ukupne Bošnjačke povratničke populacije. Misija OSCE-a u BiH smatra da je to nedozvoljivo isključenje povratničke populacije u oblasti ljudskih prava i temeljnih sloboda koje zahtijeva neophodnu intervenciju. Drugim riječima povratnička populacije ne može da opstane jer nema posla.

Društveni značaj opstanka povratničke populacije je značajan zbog upoznavanja kultura, običaja i navika što je bitno za međusobno razumijevanje ljudi.

Politički značaj se ogleda u razbijanju predrasuda i predubjeđenja o različitim narodnostima.

Ekonomski značaj je važan za cijelu zajednicu radi povećavanja pružanja direktnih usluga turistima, indirektno utiču na poticanje građevinarstva, proizvodnih i uslužnih kapaciteta i napokon multiplikovani efekti bi bili vidljivi kroz povećanu cirkulaciju novca u opštini Bratunac. Takođe je važno napomenuti i konverzionu funkciju turizma koja se ogleda u tome da neprivredne resurse pretvara u privredne i ostvaruje ekonomske efekte.

Privredno-ekonomska opravdanost

Ekonomsko-privredna inicijativa – EPI, Bratunac, predviđa zapošljavanje oko 85 osoba (64 stalno i 21 sezonsko) kroz realizaciju 6 projekata iz oblasti: prerade voća, jagodičastog voća, mlijeka, servisiranja rashladnih uređaja, izgradnje turističkog centra i osposobljavanje jednog domaćinstva uzvodno na obali Drine za turističko-ugostiteljsku djelatnost. Tri projekta su iz oblasti poljoprivrede, jedan iz oblasti usluga i dva iz oblasti turističke infrastrukture (smještajni objekti) uz ponudu aktivnosti na otvorenom, što sve zajedno bitno razvija turistički multiproizvod Bratunca i novouspostavljenog regiona Srebrenica – Drina.

Razvoj turizma značajno utiče na uslove života siromašnih. Razvoj turističkog proizvoda ima četiri potencijalne prednosti za rast u korist siromašnih i to:

1. Ima potencijal za povezivanje sa drugim lokalnim preduzećima jer klijent dolazi do destinacije;
2. Zapošljava u velikom procentu žene;
3. Ima potencijal za razvoj u siromašnim regionima koji imaju male druge mogućnosti za konkretan izvoz;
4. Turistički proizvod se može razvijati na bazi prirodnih i kulturnih resursa, a to su sredstva kojima neke siromašni regioni i zemlje raspolažu.

Prirodne i kulturne pretpostavke za razvoj poljoprivrede i turizma u opštini Bratunac

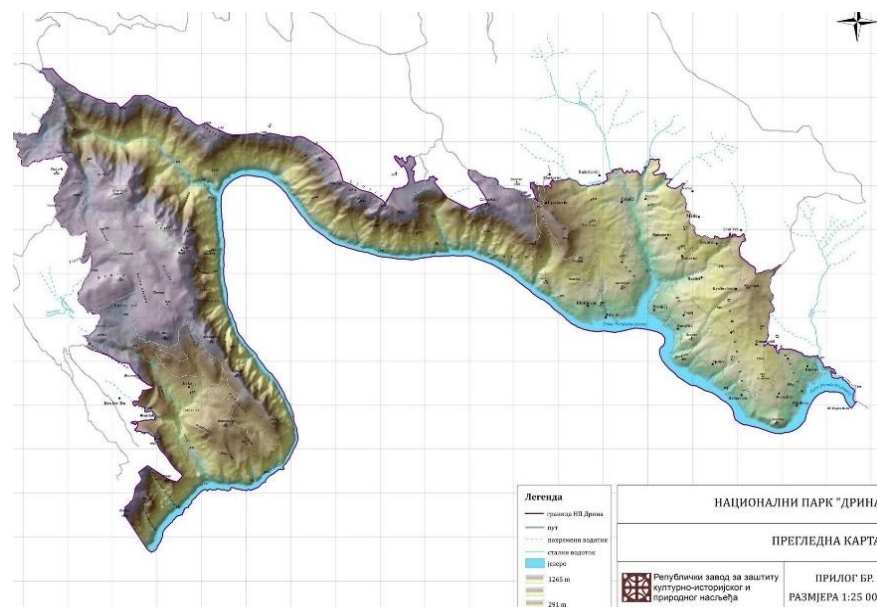
Region Drina – Srebrenica obuhvata opštine od Goražda na jugu do Zvornika na sjeveru (Goražde, Višegrad, Vlasenica, Milići, Srebrenica, Bratunac, Zvornik) sa bosanskohercegovačke strane kao i opštine Ljubovija i Bajina Bašta sa strane susjedne Srbije.

Danas je to turistička destinacija koja jako potiče dobrosusjedske odnose i predstavlja jedinstveni ekonomski, multikulturni, refugijalni i reliktni ekosistem. U geografskom i klimatskom smislu region obuhvata Srednje Podrinje, brdovito i uglavnom poljoprivredno područje, poznato po proizvodnji voća. Na listi Svjetske kulturne baštine – UNESCO, je stara ćuprija Mehmed paše Sokolovića na Drini u Višegradu, posljednje djelo jednog od najvećih arhitekata svijeta, Mimar Sinana. U regionu Srednjeg Podrinja su rasute mnogobrojne jedinstvene u svijetu srednjovjekovne nekropole stećaka, a na listi Svjetske kulturne baštine – UNESCO, su upisane tri nekropole, od kojih su dvije sa srpske strane (Bajina Bašta), a jedna sa bosanskohercegovačke strane rijeke (Goražde).

Uz turističku ponudu ruralnog turizma na planinama Zlatibor, ekoturizma u nacionalnim parkovima Tara i Mokra Gora, željezničkom atrakcijom (Šarganske osmice i Drvengrad) u susjednoj Srbiji, kao i ponudom atraktivnog splavarenja rijekom Drinom od Ustikoline do Goražda, vožnjom turističkim brodicama po Višegradskom i Perućaćkom jezeru, turističkom atrakcijom Kamengrad (Andrićgrad) i srednjovjekovnim freskama u Dobrunu, nekropolama, ostacima starih gradova, banjama, ribolovom, kupanjem (u Bratuncu i Milićima), novouspostavljenim NP Drina na teritoriji susjedne opštine Srebrenica, a sve na strani Bosne i Hercegovine, region Srednjeg Podrinja uz manifestaciju Drinska regata, se postavlja na turističku mapu Bosne i Hercegovine i Srbije.

U ovom području se nalaze staroendemične vrste Dinarida i Balkana što ovome prostoru daje svjetsku globalnu vrijednost. Slični centri postoje još u refugijumima rijeke Neretve, a takvi tipovi eko sistema danas se sreću još na Pirinejskom i Apeninskom poluostrvu, u Maloj Aziji i na Himalajima.

U ovim refugijumima se nalaze najočuvaniji dijelovi prirode čitave Evrope kao što su prašumski rezervati ilirskog crnog bora, mezijska bukva u kanjonima rijeke Sutjeske, istočnobosanska ili Pančićeva omorika u središnjem dijelu kanjona Drine, Žepe i Govze, zajednice crnog graba, crnog jasena, srebrene lipe, bosanskog javora, bjelograbića, oraha te brojne druge endemične zajednice u pukotinama stijena...

Bogatstvo vrsta i brojnost sisara, ptica, gmizavaca, vodozemaca, gljiva, salmonidnih vrsta riba (mladica i potočna pastrmka) potvrđuju visoki biodiverzitet područja. Uz obale rastu divlje trešnje, divlje jabuke, divlje kruške, jarebike, maline, kupine, dunjice, orah...

Teritorija opštine Bratunac prostire se na preko 293 km², sjevero-istočnog dijela Bosne i Hercegovine unutar entiteta Republike Srpske, između susjednih opština: Srebrenice, Milića i Zvornika. Rijeka Drina formira granicu Bosne i Hercegovine odnosno opštine Bratunac sa Srbijom (opštine Ljubovija i Bajina Bašta) u dužini od 68 km. Sam grad smješten je u prostranoj dolini, okružen rijekom Drinom i šumskim bogatstvom. Oko obala rijeke nalaze se kotlinska proširenja sa obradivim i naseljenim poljima, ali i strme obale klisurastog i kanjonskog tipa, obrasle vrbama, topolama i niskim žbunjem.

Bratunac obiluje raznim nalazima iz vremena rimske uprave, jer je ovo područje ulazilo u sastav antičkog rudarskog područja Argentaria (Srebrenica).

Na mjestu gdje je današnji Bratunac, u srednjem vijeku, je bila carinarnica, koja je zabilježena i u starim spisima iz 1333. godine. U isto ovo vrijeme spominje se katolička crkva sv. Marije, trgovaca Dubrovčana, koji su imali nekoliko svojih naselja na teritoriji opštine Bratunac.

U srednjem vijeku Bratunac se prvi put pominje 1381. godine, u dokumentu kojim se označava da je ovuda prolazio srednjovjekovni put iz Bosne u Srbiju. U dubrovačkom arhivu postoji dokument od 4. novembra 1381. godine, u kome se pominje prelaz na Drini po imenu Bratano (*Prope Cerca piragio de Bratano*).

Na širem lokalitetu Bratunca sačuvane su 33 nekropole sa 1.065 stećaka, od kojih je 96 reljefno ukrašenih, a jedan je sa natpisom. U podnožju brda Gradac je skupina od 124 stećka, a u nekropoli sela Lipenović ima oko 100 stećaka od kojih je dekorisano 11 „stubova“ (motivi: figura muškarca sa lukom i konjem pozadi i sl.).

U Osmanskom popisu stanovništva iz 1513. godine, Bratunac se pominje kao selo Bratina u nahiji Budimir u zvorničkom sandžaku. Kasnije će to postati Ludmer.

Omeđeno rijekama Drinom, Drinjačom i Kravicom, sjeverozapadno od Bratunca se nalazi područje Ludmer. U nauci je poznato po tome što stećci ovog kraja (sela Banjevići, Begići, Čolakovići, Hrnčići, Opravdići, Popovići, Radeljevac) sadrže specifične karakteristike jer su mnogi podignuti u obliku stuba. Često je prisustvo antičkih spolija (kamene ploče sa plitkim reljefom), a nije rijetka i pojava ljudske figure.

Srednjovjekovni utvrđeni grad Kučlat (Kušlat), pripada Ludmeru i prvi put je spomenut 1345. godine, kao važna raskrsnica dva vrlo važna prometna puta, jednog puta koji vodi uz Drinu i drugog koji vodi iz Rogatice i Kušlata na Drinu.

Privredne pretpostavke održivosti Ekonomsko-privredne inicijative - EPI

Gradnja mosta na rijeci Drini 1926. godine, je svojevremeno bila od kapitalnog značaja kao nagovještaj nove epohe za grad Bratunac i njegovu okolinu. Izgradnjom novog graničnog prijelaza i njegovom EU kategorizacijom kao i stavljanjem u funkciju novoizgrađenog mosta „Bratoljub“ između Ljubovije u susjednoj Srbiji i Bratunca u Bosni i Hercegovini, nesporno će značiti i kvalitativnu prekretnicu u razvoju ove dvije opštine. Izvanredna politička klima u opštini Bratunac, na čijem je čelu načelnik g. Nedeljko Mladenović, je takođe sretna neophodna pretpostavka za razvoj.

Na području Krasanpolja nadomak samog Bratunca, udaljenosti nekih 6 km od centra, nalazi se **izletište „Rajska plaža“**, koja Bratuncu daje epitet najvećeg centra za rekreaciju na vodi u Srednjem Podrinju. Podaci o broju posjetilaca tokom sezone kupanja su nepouzdati.

Područje opštine Bratunac danas je poznato po plantažnom uzgoju **jagodičastog voća**, koja se prostire na površini od oko 300 ha, sa prosječnom proizvodnjom 15 t/ha ukupne proizvodnje oko 5.000 tona.

Na području opštine Bratunac nalaze se i znatni **zasadi jabučastog voća** i to:

- Zasadi jabuka na 50 ha sa 16.500 stabala sa godišnjim prinosom od 396 tona;
- Zasadi krušaka su na 30 ha sa 7.120 stabala sa prinosom 78 tona;
- Zasadi šljiva na 150 ha sa 125.000 stabala sa prinosom od 1.251 tonu.

Na području opštine Bratunac je registrovano **500 grla krupne stoke** koja dnevno daju 20 litara mlijeka po grlu, tako da je dnevna proizvodnja mlijeka 10.000 litara koja se uglavnom distribuira sa područja Bratunca u mljekare koje vrše otkup. Nema podataka da li se sve proizvedene količine mlijeka otkupe kao što nedostaju podaci o proizvedenim količinama ovčijeg i kozijeg mlijeka.

Na području opštine Bratunac je registrovano 200 pčelinjih ispaša na kojima djeluju dva udruženja pčelara sa **registrovanih 2.000 košnica** sa prosječnim prinosom po košnici od 20 kg.

U bazi podataka opštine Bratunac je evidentirano **5 hladnjača**, kapaciteta 5.000 tona, od kojih jedna vrši i preradu jagodičastog voća, a to je hladnjača Skender.

Sportsko ribolovni savez Republike Srpske je u toku prošle godine (2018.) izdao 167 godišnjih dozvola, 226 dnevnih, sedmičnih i mjesečnih dozvola kao i 165 godišnjih revirskih dozvola.

Obližnji **Memorijalni centar Srebrenica-Potočari** u prošloj godini (2018.) je ukupno posjetilo 107.015 posjetilaca, sa najposjećenijim mjesecima juli i avgust. U ukupni broj posjetilaca su uključeni i prisutni na dženazi 11.7.2018. kojih je bilo oko 25.000 osoba. Veoma veliki broj posjetilaca je u organizovanim grupama koje prethodno najave posjete, dok je veći broj nenajavljenih grupa i individualaca. Od stranih zemalja najviše posjeta se bilježi iz SAD, Australije, Turske i Italije... Porast posjeta iz stranih zemalja je u skladu sa opštim porastom turizma u Bosni i Hercegovini.

Od turističkih smještajnih kapaciteta registrovan je motel Vidai i privatna kuća u Fakovićima sa 12 ležaja. Evidentan je nedostatak smještajnih kapaciteta u čitavom regionu, a naročito u opštini Bratunac.

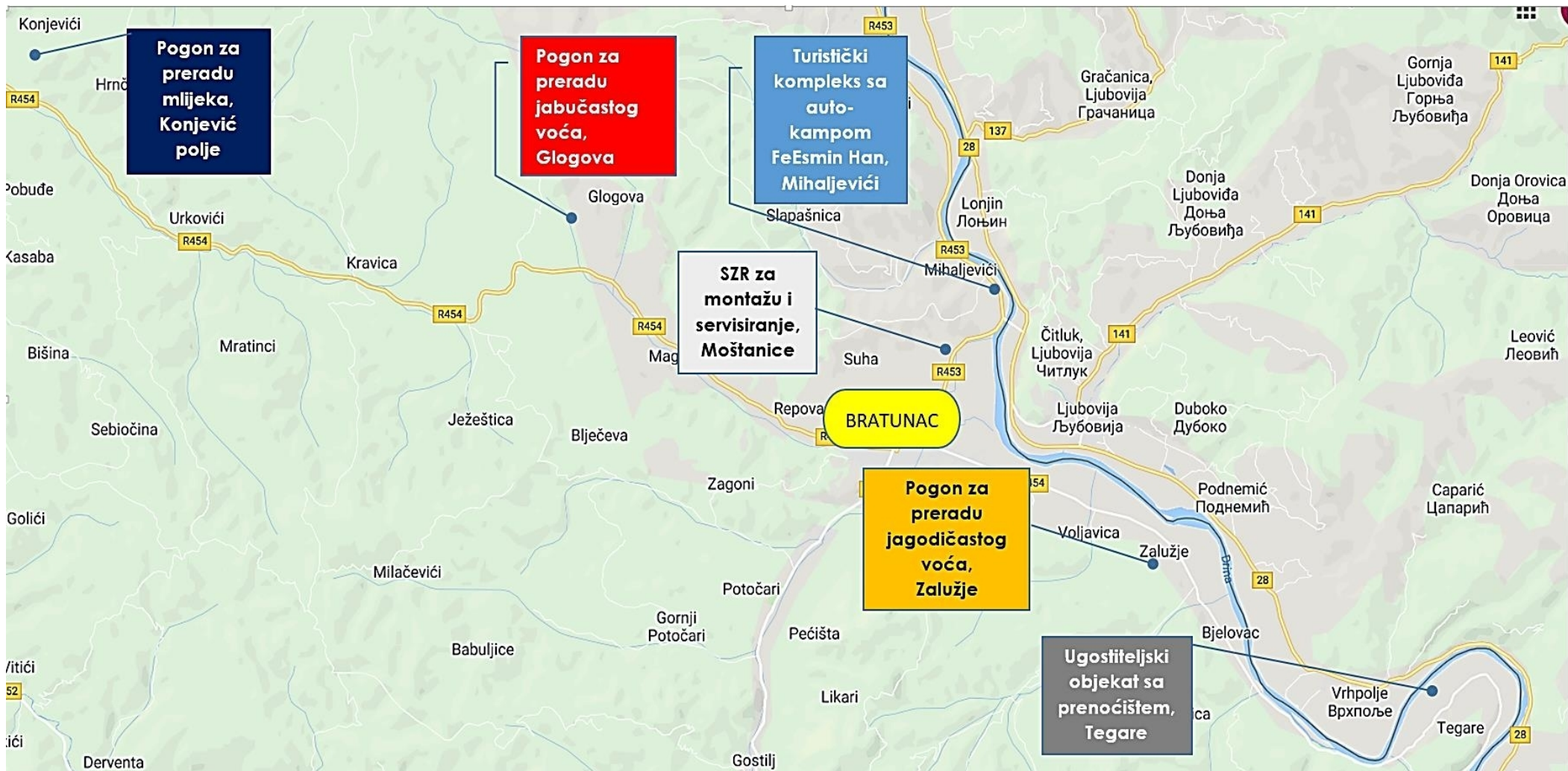
Ekonomsko-privredna inicijativa – EPI Bratunac

Grupa građana povratnika u Bratunac, na čelu sa koordinatorom g. Muhamedom Suljićem, je prepoznala navedene potencijale opštine za 6 razvojnih projekata koji bi im omogućili zaposlenost i ostvarenje socijalne sigurnosti (zdravstvenu i penzionu), te egzistenciju nezavisnu od humanitarnih projekata i pomoći.

1. Projekat izgradnje Turističkog kompleksa sa auto kampom, bungalovima i pratećim objektima i sportskim terenima, na lokaciji Mihaljevići. Lokacija Turističkog kompleksa je oko 3 km uzvodno od Rajske plaže u Bratuncu;
2. Projekat izgradnje malog pogona za prerađu jagodičastog voća (džemovi, sokovi i sl.) sa godišnjim kapacitetom prerade od 100-150 tona se referira na adekvatnu sirovinsku bazu oštine Bratunac od cca 5.000 tona godišnje;
3. Projekat izgradnje malog pogona za prerađu jabučastog voća sa kapacitetom od cca 200 tona se referira na adekvatnu godišnju proizvodnju u opštini Bratunac od 396 tona jabuka, 78 tona krušaka i 1.251 tonu šljiva;
4. Projekat opremanja pogona za montažu i servisiranje sistema za hlađenje i grijanje kao i obnovljive izvore energije sa stručnim konsultantima. Projekat se referira na potrebu servisiranja već postojećih 5 velikih hladnjača u opštini Bratunac, kapaciteta 5.000 tona, kao i veoma veliki broj malih neevidentiranih rashladnih uređaja u opštini i regionu;
5. Pogon za prerađu mlijeka takođe ima adekvatnu sirovinsku bazu u opštini Bratunac od cca 10.000 litara kravljeg mlijeka dnevno;
6. Projekat opremanja agriturističkog domaćinstva na Drini, uzvodno 10-tak km od Turističkog kompleksa u Mihaljevićima sa ponudom aktivnosti na vodi (ribarenje, canoe safari, kayak, rafting...) uz mogućnost konzumiranja domaćih proizvoda.

MAPA BRATUNCA SA MIKRO-LOKALITETIMA PRIVREDNIH INICIJATIVA

POKRETAČI INICIJATIVE:

1. Suljić (Fejzo) Muhamed

- Turizam

Lokacija : Mihaljevići

Suljić Muhamed 82070073A

2. Husić (Seid) Nermina

- Prerada jagodičastog voća

Lokacija : Zalužje – Bjelovac

Husić Nermina

3. Golić (Latif) Safet

- Prerada jabučastog voća

Lokacija : Glogova

Golić Safet 820701501 - BRATUNAC

4. Bajramović (Juso) Obran

- SZR – sistemi za grijanje i hlađenje

Lokacija : Gradska zona (Moštаницe)

Bajramović Obran 821001141

5. Ikanović (Ramo) Edin

- Pogon za preradu mlijeka

Lokacija : Konjević Polje

Edin Ikanović 821102123 MUP RS - BRATUNAC

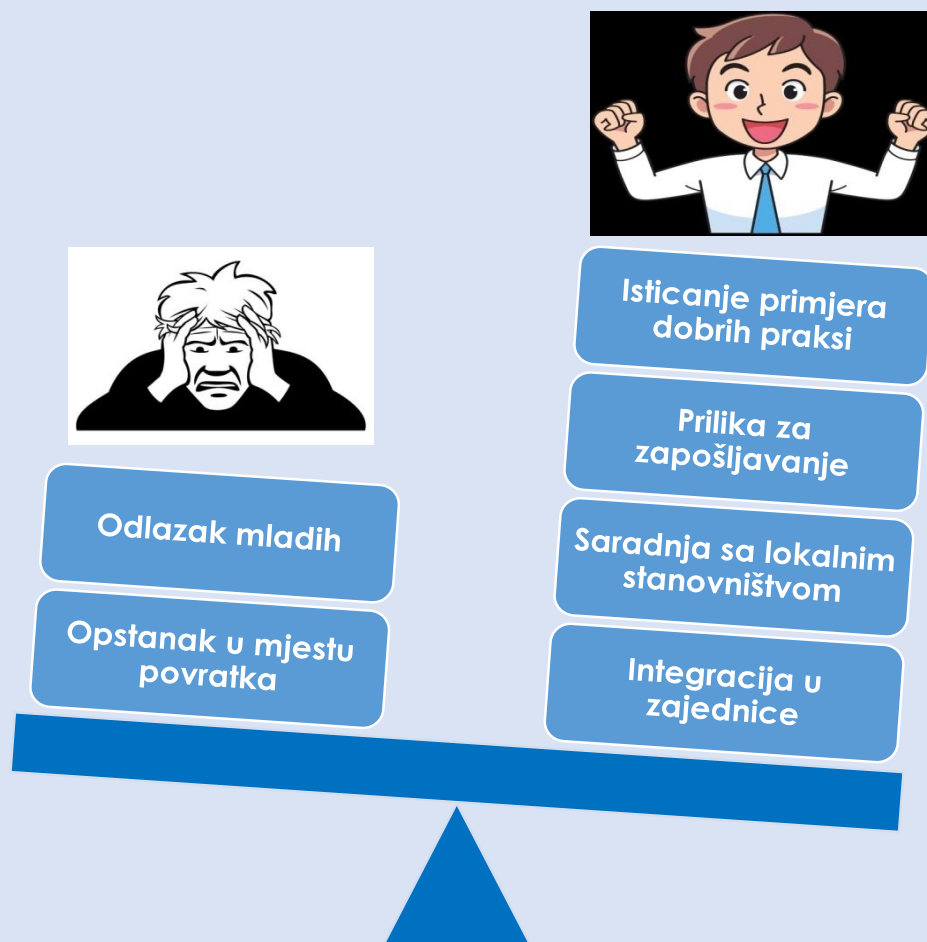
6. Šćić (Ramo) Enver

- Turizam i ugostiteljstvo

Lokacija : Tegare – Fakovići

Šćić Enver 82010072K - BRATUNAC

IDEJNE STUDIJE OPRAVDANOSTI I IDEJNI MARKETING PLANOVI

Dokument izradio:

NVO Društvo prijatelja kulturnih i prirodnih vrijednosti Wigwam Sarajevo
La Benevolencije 8, 71 000 Sarajevo , Bosna i Hercegovina

Dizajn: DIZAJN NENT, Geteborg, Švedska

Autori: Zoran Bibanović, Darko Vujović i Muhamed Suljić

Tiraž: 50 printanih i 50 elektronskih kopija

Bratunac, Juni 2019

AUTO KAMP & BUNGALOVI

SPORTSKI TERENI

Muhamed Suljić, Bratunac,
Telefon: +387 66 924 625
E-mail: muhamed.suljic@gmail.com; epi.bratunac@gmail.com

RESTORAN

Lokacija: Mihaljevići, Bratunac

Turistički kompleks FeEsmin Han Bratunac

Naziv projekta	Turistički kompleks FeEsmin Han Bratunac (auto kamp, bungalovi, restoran, sportski tereni...)
Naziv kompanije	Privatna inicijativa
Sektor	Turizam
Lokacija	Mihaljevići, Bratunac, RS, BiH
Opis projekta	Turistički kompleks sadrži auto kamp sa priključcima za 40 voznih jedinica, 5 bungalova sa po 4 ležaja, restoran kapaciteta 120 stolica + konferencijska dvorana sa 50 mjesta, a sve sa mokrim čvorom sa po 4 tuš kabine m/ž i wc sa po 4 kabine. Sportski tereni sadrže teniski teren, teren za odbojku, bagminton, stolovi za stoni tenis, kanui, kajaci, rafting čamci, igralište za djecu - tobogan, ljuljaške, klackalice.. Turistički kompleks je smješten uz magistralnu cestu nizvodno od Bratunca u Mihaljevićima, par kilometara uzvodno udaljen od Rajske plaže Bratuncu. Osnovna djelatnost Turističkog kompleksa jesmještaj kampera, edukacija i interpretacija područja uz mogućnost aktivnosti na otvorenom i na vodi. Mogućnost obezbjeđenja potrebnog zemljišta cca 26 dunuma (26.000 m²) sa potrebnom saobraćajnom i komunalnom infrastrukturom koja uključuje vodu, kanalizaciju, snabdijevanje električnom energijom i lagani pristup magistralnoj saobraćajnici.
Stanje projekta i dokumentacije	Idejna studija opravdanosti i Idejni marketing plan.
Vrijednost projekta	450.000,00 KM
Oblik saradnje	Joint venture

Turistički kompleks FeEsmín Han Bratunac

Project title	Tourist complex FeEsmín Han Bratunac (auto camp, bungalows, restaurant, sports grounds ...)
Company	Private initiative
Sector	Tourism
Location	Mihaljevići, Bratunac, RS, B&H
Project description	The tourist complex will include an auto-camp with connections for 40 vehicles, 5 bungalows with 4 beds, restaurant with 120 seats conference hall with 50 seats, 8 shower facilities (4 female/4 male), 8 toilet facilities (4 female/4 male). Sports courts include tennis court, volleyball court, badminton, table tennis tables, canoes, kayaks, rafting boats, children's playground - slide, swings, teeters.. The tourist complex is located along the main road downstream of Bratunac in Mihaljevići, a few kilometers upstream from the Paradise Beach. The main activities of the Tourist Complex is the accommodation of campers, education and interpretation of the area with the possibility of outdoor and water activities. In that purpose, there is an availability of 2.6 Ha (hectares) of land with ensured access to all necessary traffic and communal infrastructure (water, sewage, electricity supply and easy access to the main road).
Project and documentation status	Preliminary feasibility study and preliminary marketing plan
Value of the project	450.000,00 KM
The form of cooperation	Joint venture
Addittional information (contact)	Muhamed Suljić, Bratunac, Telefon: +387 66 924 625 E-mail: muhamed.suljic@gmail.com; epi.bratunac@gmail.com

Muhamed Suljić, Bratunac,
Telefon: +387 66 924 625
E-mail: muhamed.suljic@gmail.com; epi.bratunac@gmail.com

Turistički kompleks FeEsmin Han Bratunac

Broj zaposlenih

- u stalnom radnom odnosu: 8 zaposlenih
- sezonski angažovanih: 4 zaposlena

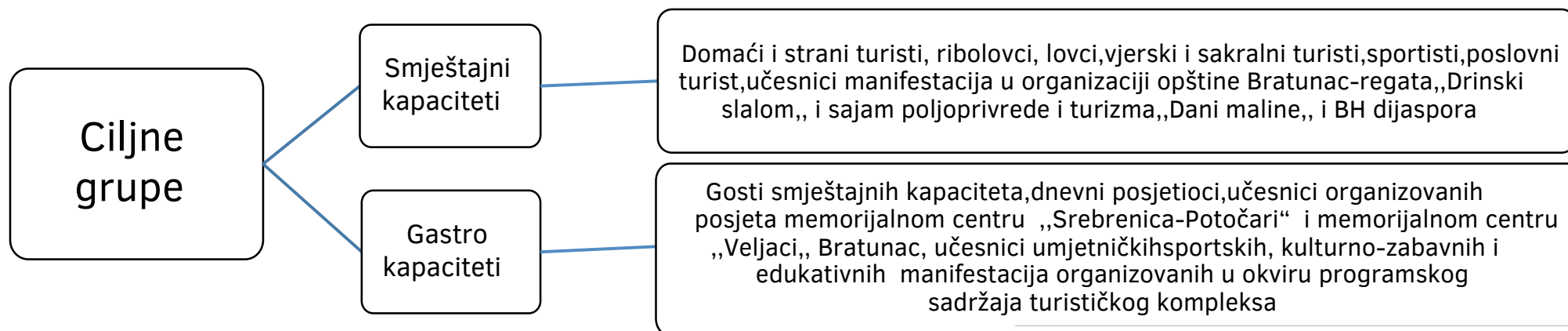
Stepen obrazovanja zaposlenih

- visoka stručna sprema: 1 zaposleni
- viša stručna sprema: 1 zaposleni
- srednja stručna sprema: 6 zaposlenih
- ostali: 4 zaposlenih

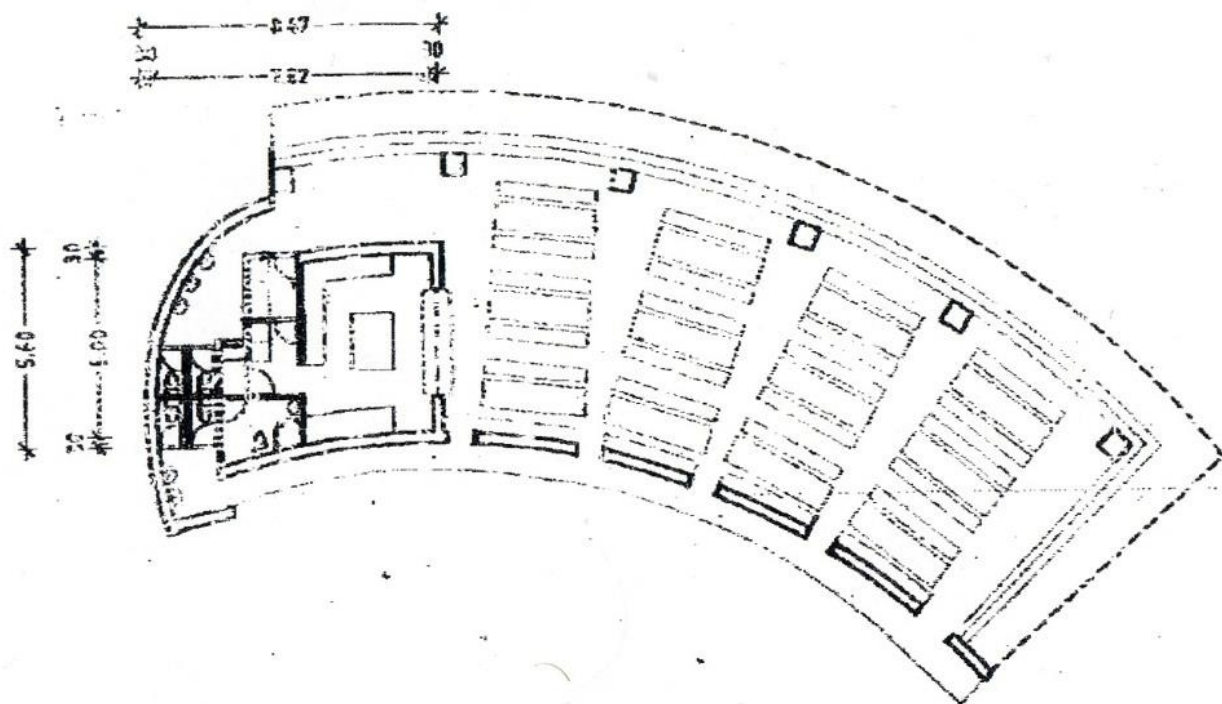

Kooperanti

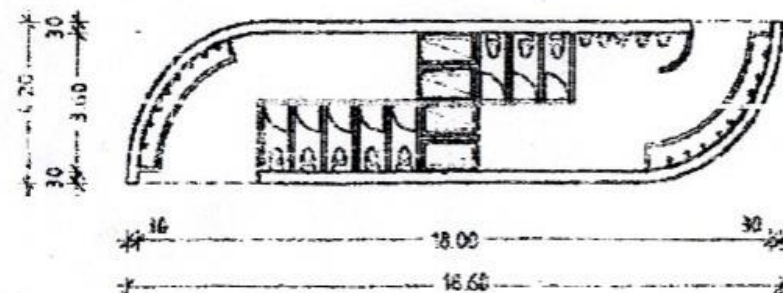
- lokalno stanovništvo koje se bavi ratarstvom, poljoprivredom, stočarstvom i kućnom radinošću

Idejna skica ljetne kuhinje sa kantinom i mokrim čvorom

POSREDAVANJE I
TERASOM
MJEŠTA 1:200

POSREDAVANJE I
MJEŠTA 1:200

Programski sadržaji

Kulturno - umjetničke manifestacije:

promocija dječijeg stvaralaštva iz oblasti kulture, sporta, muzičke i likovne umjetnosti u saradnji sa vaspitno-obrazovnim ustanovama; okupljanje mladih i neafirmisanih umjetnika (studenata) iz oblasti likovne, muzičke i dramske umjetnosti i književnosti a u cilju organizovanja umjetničkih kolonija, tematskih muzičkih nastupa i dramskih izvedbi, u saradnji sa visoko obrazovnim ustanovama u BiH, regionu pa i šire..promocija kulturnog nasleđa (folklor) kroz igru, ples, pjesmu, muziku i rukotvorine...promocija kulturnog nasleđa iz oblasti gastronomije.

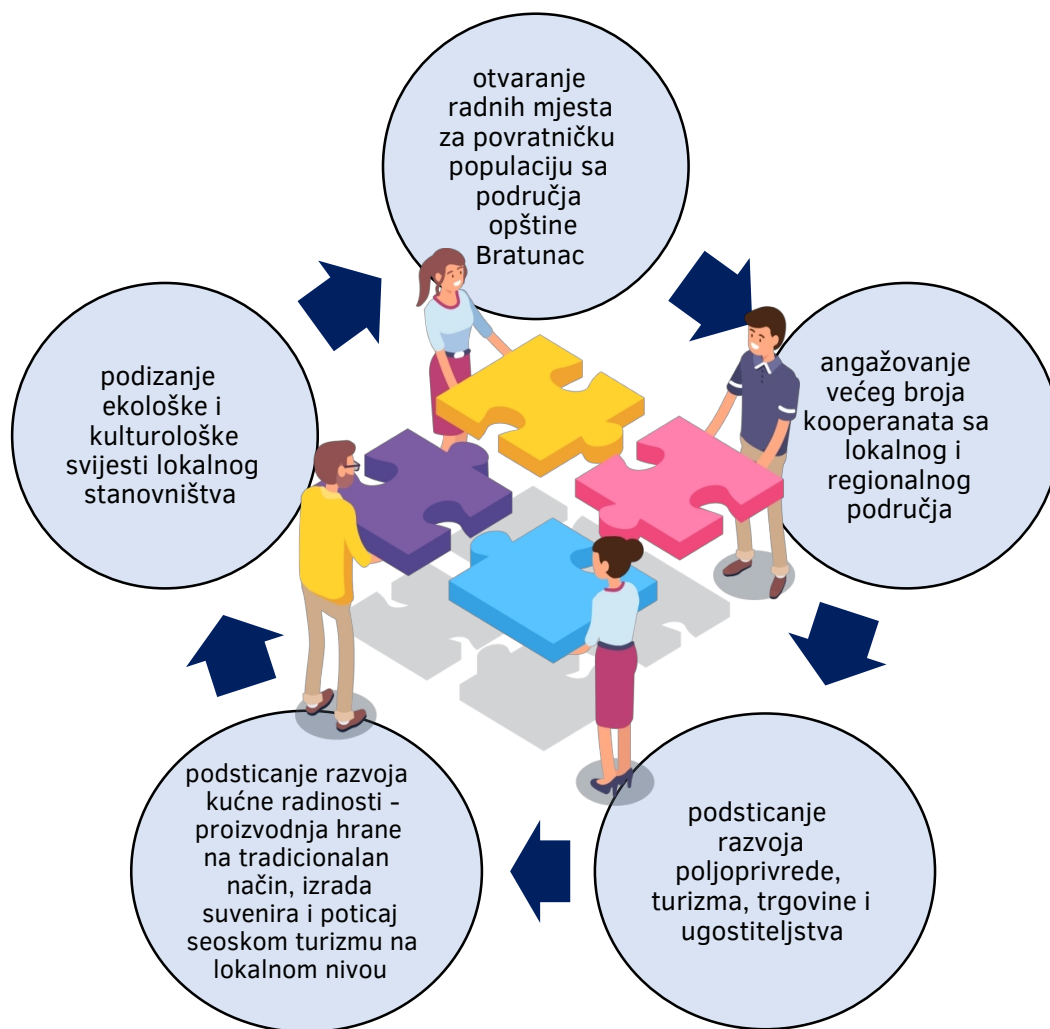

Sportsko-rekreativni sadržaji:

sportsko-rekreativne aktivnosti na vodi za turiste, sportski ribolov, canoe, kayak, rafting..; prihvata gostiju na regati „Drinski slalom,„; organizovati akademije za stoni tenis u saradnji sa akademijom stonog tenisa „Nent" iz Geteborga; hodačke ture, izleti na lokalnom i regionalnom području uz obilazak kulturno-istorijskih spomenika...; tenis, odbojka, stoni tenis, badminton....

Turistički kompleks FeEsmi Han Bratunac

Socio – ekonomski aspekt

Pokretanjem ove poduzetničke inicijative stvorili bi se uslovi za poboljšanje statusa povratničke populacije sa područja opštine Bratunac jer bi znatan dio lokalnog stanovništva bio angažovan za podršku ovoj poslovnoj ideji i aktivno učestvovalo u raznim segmentima poslovanja. Veliki broj domaćinstava bio bi angažovan kako bi se osigurala kvalitetna logistička podrška sadržajima ovog turističkog kompleksa. Dalje, inicijativa bi oživila ponovno pokretanje obrtničkih djelatnosti koje su u dobroj mjeri izumrle na ovom području (izrada suvenira, kućna radinost, servisne usluge za turiste..) te podstaklo stanovništvo da se pored primarne poljoprivredne proizvodnje otpočne baviti i preradom izuzetno kvalitetnih proizvoda sa potpuno ekoloških zdravih zona. Izuzetno važan momenat u pokretanju ove vrste biznisa je i snažan doprinos relaksaciji odnosa povratnika i domicilnog stanovništva i zajednički rad na vraćanju povjerenja među stanovništvom ovog kraja.

Turistički kompleks FeEsmin Han Bratunac

Ekološki aspekt

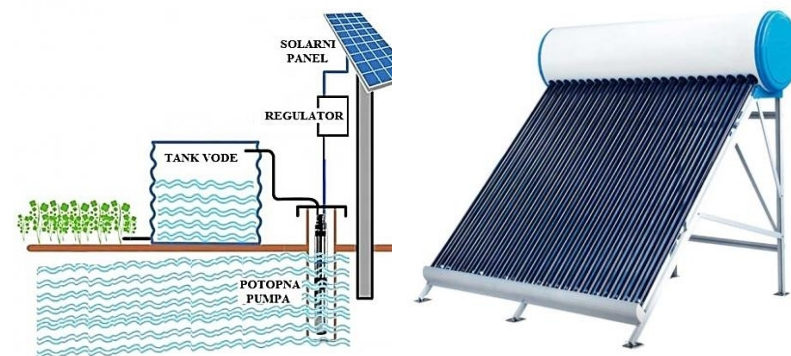
U poslovanju Turističkog kompleksa FeEsmin han u naselju Mihaljevići primjenjivaće se visoki standardi za očuvanje okoliša kao što su:

- Primjena „Zelenog marketinga“ u poslovanju kompleksa
- Zaštita površinskih i podzemnih voda od zagađivanja fekalnim vodama iz Turističkog kompleksa primjenom sistema separatora i filtera od prirodnih materijala;
- Sortiranje organskog i neorganskog otpada nastalog u Turističkom kompleksu;
- Aktivnosti na podizanju ekološke svijesti lokalnog stanovništva;
- Uticaj na svijest kooperanata o značaju proizvodnje hrane proizvedene na tradicionalan način
- Promocija regije kao ekološke zdrave zone visokih vrijednosti i rad na brendiranju proizvoda i usluga u tom smislu

Energetska efikasnost

Svi objekti u okviru kompleksa biće izrađeni na principima „Zelenog menadžmenta“ vodeći računa o zaštiti okoliša i energetske efikasnosti. Lociranje objekata će se planirati u skladu sa mogućnostima korištenja obnovljivih izvora energije. Osnovno napajanje objekata velikim dijelom će se vršiti uz pomoć solarnih sistema, dok će zagrijavanje i klimatiziranje objekata biti realizovano pomoću toplotnih pumpi koje su u ekonomskom i energetskom smislu najefikasniji sistemi danas. Obzirom na opredjeljenje za primjenu „Zelenog marketinga“ u poslovanju i principe „Zelenog menadžmenta“ Turističkog kompleksa FeEsmine Han, sve aktivnosti u pripremi i izgradnji objekata, kao i tokom poslovanja će biti u potpunosti podređene očuvanju ekološki potpuno čiste i zdrave zone u dolini Drine i unapređenju stanja životne sredine. U edukativnom smislu, u okviru promotivnih aktivnosti u Turističkom kompleksu biće redovno održavane radionice i kampanje na podizanju svijesti o energetske efikasnosti i prednostima korištenja obnovljivih izvora energije, kao i demonstracija inovativne opreme koja koristi obnovljive izvore energije za potrebe unapređenja poslovanja u agro-ruralnom sektoru i ekoturizmu. Obzirom na opredjeljenost opštine da strategiju razvoja zasniva na poljoprivredi i turizmu, unapređenje energetske efikasnosti će biti od izuzetne koristi za dalji razvoj u tom smislu.

Turistički kompleks FeEsmin Han Bratunac

Opravedanost poslovne ideje

Obzirom da su, zbog prisutnosti svih neophodnih pretpostavki i prirodnih karakteristika regije, turizam i poljoprivreda glavni sektori strateškog razvoja opštine Bratunac, ova poslovna ideja se u potpunosti uklapa u planove lokalne zajednice da se napravi iskorak u tom pogledu.

Potrebno je istaći da je poljoprivreda u okviru lokalne zajednice izuzetno dobro razvijena i da bilježi kontinuiran rast porasta primarne proizvodnje (trenutno je oko 50% stanovništva angažovano u sektoru). Predstavnici lokalne vlasti kao i međunarodnih institucija su uložili značajna sredstva na unapređenju infrastrukture i proizvodnih potencijala poljoprivrednika ovog kraja i to je rezultiralo da je Bratunac danas zasigurno vodeći proizvođač maline u Bosni i Hercegovini koja je najjači izvozni brend zemlje. Lokalne vlasti u Bratuncu su uložili velike napore na organizaciji dobro uvezanih lanaca vrijednosti u ovom sektoru kao i na obnovi infrastrukture za podršku proizvođačima, što je rezultiralo i odličnom kvalitetom proizvoda na tržištu BiH, regije i EU.

S druge strane, turizam je i pored prisustva izuzetnih potencijala za njegov dalji razvoj, ipak u zaostatku za sektorom poljoprivrede i to ponajviše zbog nedostatka kvalitetne turističke ponude i mogućnosti boravka u prijatnim ambijentima koji se nalaze u neposrednoj blizini rijeke Drine. Komparativne prednosti koje Bratunac ima u odnosu na gradove i opštine u okruženju su potpuno ekološki čiste i zdrave zone u dolini Drine, velike mogućnosti brojnih sportova na vodi jer rijeka Drina velikom dužinom i svojim najljepšim dijelom protiče kroz Bratunac, odlična izletnička infrastruktura izgrađena u okviru i neposrednoj blizini Rajske plaže, izuzetne mogućnosti sportskog ribolova na velikom dijelu toka rijeke Drine, postojanje izuzetnih terena za biciklizam i trekking, blizina Srebrenice i brojnih kulturno – istorijskih spomenika, te geografski položaj i laka dostupnost brojnih turističkih atrakcija u regionu (NP Tara, Zlatibor, NP Drina...).

U okviru turističkog kompleksa FeEsmin han u Mihaljevićima, Bratunac, nalaziće se i jedini auto – kamp u širem regionu, izgrađen u potpunom skladu sa zahtjevnim ADAC standardima i po principima „Zelenog menadžmenta“.

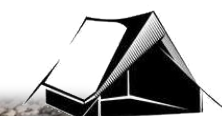
Kampiranje kao jedan od oblika turizma u okviru evropske turističke djelatnosti je u porastu, ali je ipak u pogledu njegovog značaja često potcijenjeno. Naročito južna Evropa, nakon njenog ‘otvaranja’ i strukturnih promjena koje su uslijedile tokom 90-tih godina, nudi interesantne mogućnosti za otkrivanje novih destinacija.

Turistički kompleks FeEsmi Han Bratunac

Kamperi i karavanisti su pioniri “novih otkrića” u prirodnim i kulturnim prostorima koji su smješteni u središtu Evrope, a duži vremenski period nisu bili dostupni. Trenutno samo neke od zemalja ovih prostora nude odgovarajuće uslove u kampovima koji su u skladu s evropskim standardima.

Vodič “KAMP” Njemačkog auto-moto kluba ADAC će poslužiti kao instrument za uređenje ovog kampa u okviru Turističkog kompleksa.

Turistički kompleks FeEsmin Han Bratunac

Muhamed Suljić, Bratunac,
Telefon: +387 66 924 625
E-mail: muhamed.suljic@gmail.com; epi.bratunac@gmail.com

Pogon za preradu jagodičastog voća

Lokacija: Zalužje - Bjelovac, Bratunac

Pogon za preradu jagodičastog voća

Naziv projekta	Pogon za preradu jagodičastog voća
Naziv kompanije	Privatna inicijativa
Sektor	Poljoprivreda
Lokacija	Zalužje (Bjelovac), Bratunac, RS, BiH
Opis projekta	Projekt podrazumijeva pokretanje vlastitog biznisa - pogona za preradu jagodičastog voća. U prvoj fazi rada planirana je proizvodnja voćnih sokova, džemova, marmelada i kompota. Slijedeća faza uključivala bi i potpuno nove proizvode od jagodičastog voća kao što su voćni želei, kandirano voće i čajevi. Konačno, u saradnji sa lokalnim partnerima u planu je i proizvodnja potpuno prirodnih, osvježavajućih voćnih jogurta koji su prvi put degustirani upravo na jednom od prethodnih sajmova „Dani maline“ u Bratuncu (Juni 2015). Planirani godišnji kapacitet proizvoda iz prve faze je cca 100 tona, uz osiguranje sirovinske baze iz neposrednog okruženja. Obzirom na kontinuirani trend rasta primarne proizvodnje jagodičastog voća na području Bratunca, očekivani broj od 50 - 60 kooperanata u prvoj fazi projekta je prilično lako obezbijediti. Istovremeno, predloženi projekat je u potpunom skladu sa odlukama vlade RS o neophodnosti uvezivanja primarne proizvodnje i prehrambene industrije i proširenja proizvodnih kapaciteta u sektoru poljoprivrede. U prilog pokretanju mini - tvornice za preradu voća svakako idu i činjenice da će sirovinna baza biti iz potpuno ekološki zdravih zona i da su svi kooperanti registrovana poljoprivredna gazdinstva koja posjeduju sve neophodne certifikate i kontinuiran monitoring proizvodnje od strane nadležnih stručnih službi. Također, na području opštine Bratunac izuzetno dobro je razvijena mreža poljoprivrednih stanica i apoteka, kao i organizovana protivgradna zaštita za cijelo područje opštine. Trenutno na teritoriji opštine postoji oko 2.500 poljoprivrednih gazdinstava, a od poljoprivrednih grana daleko najzastupljenije je voćarstvo. Od voćarskih kultura najzastupljenija je malina (površine pod zasadom oko 150 ha), zatim jagoda (50 ha) i kupina (40 ha). Lokalitet mini - tvornice je odlično povezan sa saobraćajnom i komunalnom infrastrukturom, udaljen svega nekoliko kilometara od centra grada.
Stanje projekta i dokumentacije	Idejna studija opravdanosti i Idejni marketing plan.
Vrijednost projekta	550.000,00 KM (struktura troškova : građevinski radovi, nabavka opreme. Troškovi pokretanja biznisa)
Oblik saradnje	Joint venture
Dodatne informacije	E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Pogon za preradu jagodičastog voća

Project title	Small factory for berry fruit processing
Company	Private initiative
Sector	Agriculture/ food processing
Location	Zalužje (Bjelovac), Bratunac, RS,B&H
Project description	The project involves the launching of an own business - a small factory for berry fruit processing. The plan for the first operational phase is production of fruit juices, jams, marmalades and fruit compotes. The next phase would include production of innovative, completely new products of berries such as fruit jellies, candied fruits and teas. Finally, in cooperation with local partners, the plan is to start production of fully natural, refreshing fruit yoghurts, which were first tasted at one of the previous fairs "Raspberry days" in Bratunac (June 2015). The planned annual capacity of the first-phase products is cca 100 tons, with the provision of a raw material base from the immediate neighborhood. Given the continuous trend of growth of primary berry fruit production in the Bratunac area, the expected number of 50-60 cooperators in the initial project phase would be rather easy to secure. In support of a business idea is the decision of the Government of the Republic of Srpska on the necessity of linking up of primary production and food industry and expansion of production capacities in the agricultural sector. Further, in favor of starting up this small factory for berry fruit processing are facts that complete raw material base comes from ecological, healthy zones and that all co-operants are registered agricultural households that possess all required certificates for production, regularly monitored by the competent expert services. In addition to this, in the Bratunac municipality area, a network of agricultural stations and pharmacies is very well developed. There is also a system of hail protection covering the whole area of Bratunac municipality. Currently, there are about 2,500 agricultural farms in Bratunac municipality, and fruit growing is by far the most represented branch. Out of fruit sorts, the raspberries (the area under planting about 150 ha), strawberry (50 ha) and blackberries (40 ha) are the most prevalent. This small factory is quite well connected with the traffic and utility infrastructure, located just a few kilometers away from the city center.
Project and documentation status	Preliminary feasibility study and preliminary marketing plan.
Value of the project	550.000,00 KM (cost structure: construction works, procurement of equipment. Startup costs)
The form of cooperation	Joint venture
Additional information (contact)	E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Pogon za preradu jagodičastog voća

Broj zaposlenih

- u stalnom radnom odnosu: 12 stalno zaposlenih
- sezonski angažovanih: 4 zaposlena

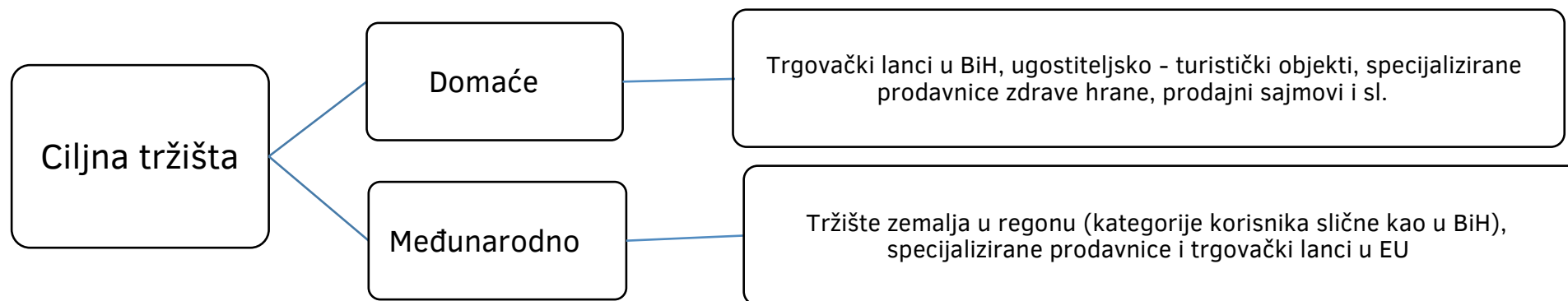
Stepen obrazovanja zaposlenih

- Visoka stručna sprema: 3 zaposlena
- Srednja stručna sprema: 6 zaposlenih
- KV i ostalo: 3 zaposlena
- Sezonski KV radnici: 4 uposlana

Kooperanti

- Lokalno stanovništvo (min. 50 – 60 registrovanih poljoprivrednih gazdinstava)

Pogon za preradu jagodičastog voća

Opravljanost poslovne ideje

...“Preduzetnička ideja iz naslova nastala je na temelju realnih potreba tržišta za novim proizvodima od jagodičastog voća kao i neophodnosti povećanja kapaciteta postojeće proizvodnje i učinkovitosti iste. Glavne karakteristike ovakve poslovne inicijative su inovativnost, jedinstvenost, te dugoročna profitabilnost...”

Sektor prerade voća ima dugu tradiciju u Bosni i Hercegovini. Na teritoriji BiH trenutno ima samo nekoliko većih preduzeća koji se bave preradom voća i povrća, dok je broj manjih pogona veći. U svakom slučaju, u teritorijalnom smislu, ovi manji pogoni su rasuti svuda po Bosni i Hercegovini. Što se tiče područja u kome bi ova mini-tvornica poslovala, uzimajući u obzir primarni proizvođački potencijal i količine svježeg i smrznutog jagodičastog voća, te raspoloživu infrastrukturu i stručne ljudske resurse, postoje svi uslovi za izuzetno profitabilno poslovanje i kasnije širenje kapaciteta. Kontinuiran rast primarne proizvodnje u sektoru jagodičastog voća i stalni monitoring kvaliteta ove vrste proizvoda su garancija da će sirovinaska baza i u kvantitativom i kvalitativnom smislu dostići veoma visok nivo. Trenutna analiza tržišta u Bosni i Hercegovini i regiji pokazuje da je potražnja za kvalitetnim prerađevinama jagodičastog voća skoro dvostruko veća nego ponuda. Nerijetko smo bili svjedoci da turisti koji borave na području Podrinja traže proizvode od jagodičastog voća, naročito maline koja je i najjači brend Bratunačke opštine, međutim ugostitelji i ostali pružaoci usluga u turizmu nemaju u ponudi niti jedan proizvod od ove vrste voća. Ovo predstavlja svojevrsan apsurd, pogotovo uzimajući u obzir i činjenicu da je Bratunac domaćin tradicionalnog sajma poljoprivrede i turizma „Dani maline“, tako da će pokretanje tvornice za proizvodnju sokova, džemova, marmelada i kompota i plasman kvalitetnih proizvoda na tržište u regiji dodatno doprinijeti promociji brendova Bratunačke opštine i tradicionalne poljoprivrede ovog kraja.

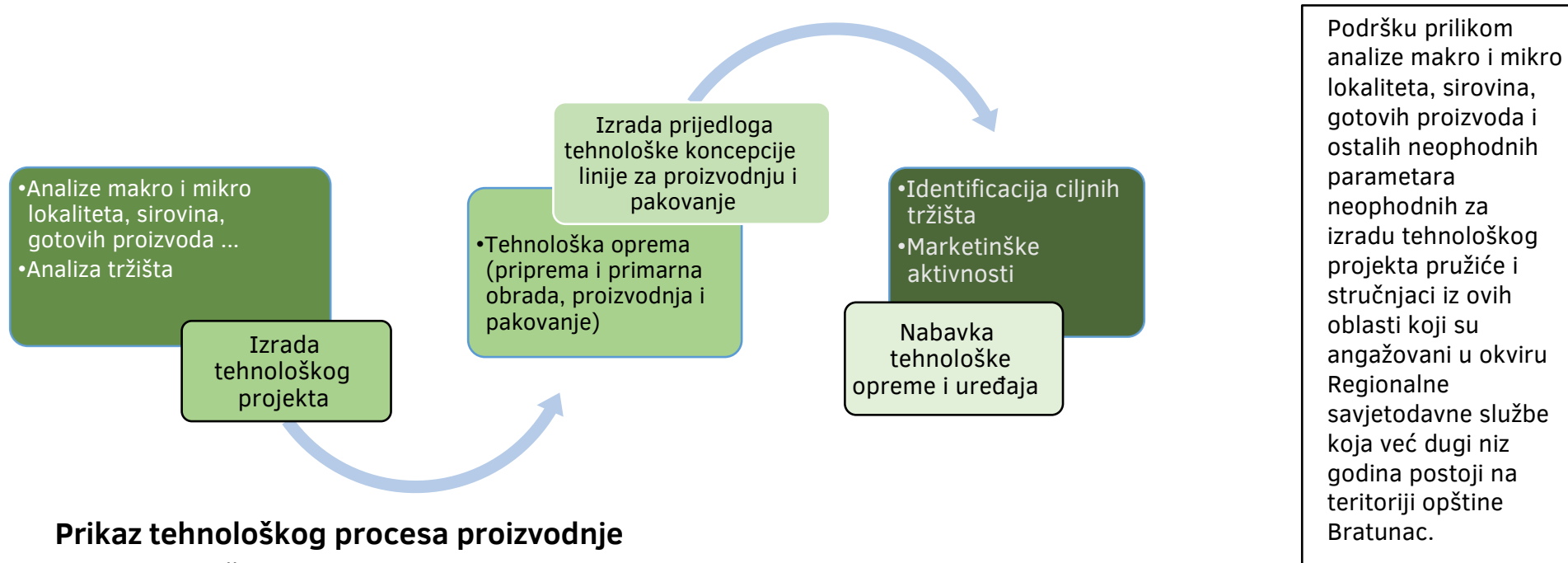
Činjenica da je prerada voća i povrća jedna od najslabije razvijenih dijelova prehrambene industrije uslovljava da na tržištu nema velike konkurencije kvalitetnih proizvoda od jagodičastog voća. Istraživanje tržišta pokazuje da kod kupaca postoji veliki interes za kupovinu kvalitetnih proizvoda od voća, naročito voćnih sokova od kvalitetne sirovinske baze. Identična je situacija i u turističko – ugostiteljskom sektoru koji su u nedostatku domaćih proizvoda ove vrste prinuđeni nuditi razne uvozne proizvode od voća jako sumnjivog porijekla i kvaliteta.

Pogon za preradu jagodičastog voća

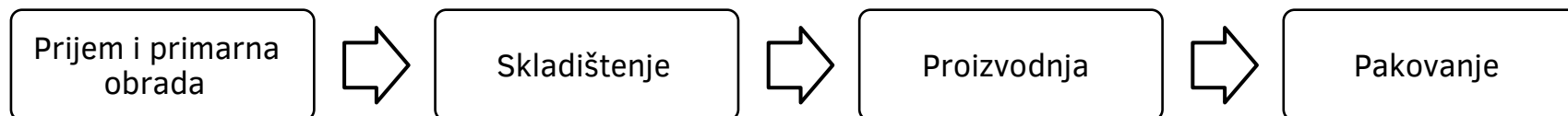
Koraci u realizaciji poduzetničke ideje - proizvodne faze

Uparedo sa otpočinjanjem rješavanja administrativno – pravnih pitanja u vezi pokretanja poduzetničke ideje iz naslova, neophodno je pripremiti i poslovne sporazume sa kooperatnima (individualnim proizvođačima, poljoprivrednim zadrugama ili drugim kompanijama) kako bi se proces pokretanja proizvodnje krenuo odvijati u skladu sa poslovnim planovima, uzimajući u obzir biološke cikluse kod biljaka i sezonski aspekt. Po ispunjenju svih neophodnih preduslova za pokretanje biznisa, mini – tvornica je spremna za otpočinjanje djelatnosti, a koraci u proizvodnji su opisani ispod:

Prikaz tehnološkog procesa proizvodnje

Koraci tehnološkog procesa proizvodnje su prikazani na slici ispod.

Pogon za preradu jagodičastog voća

Tehnološki uređaj i oprema (osnovni podaci)

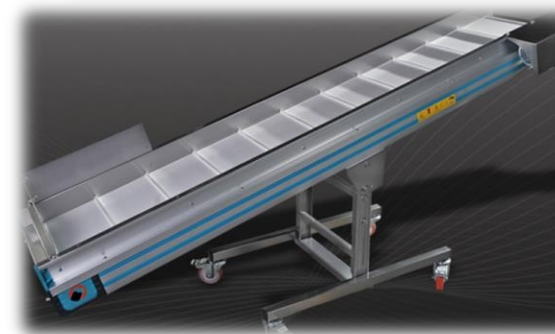
Primarna obrada voća: Uređaj za istovar voća iz PVC ili drvenih gajbica. Uređaj je od nehrđajućeg čelika, kapacitet tereta do 500 kg. Primjer uređaja na slici.

1. Uređaj za pranje i prečišćavanje voća: služi za pranje voća čistom vodom i izuzetno mekanim četkama koje osiguravaju da voće ostane netaknuto i originalnog oblika. Svi dijelovi uređaja se lako demontiraju i montiraju. Uređaj posjeduje i žlijeb za cijeđenje voća i odstranjivanje stranih tijela (lišće, grančice, kamenčići itd.)
Primjer uređaja na slici:

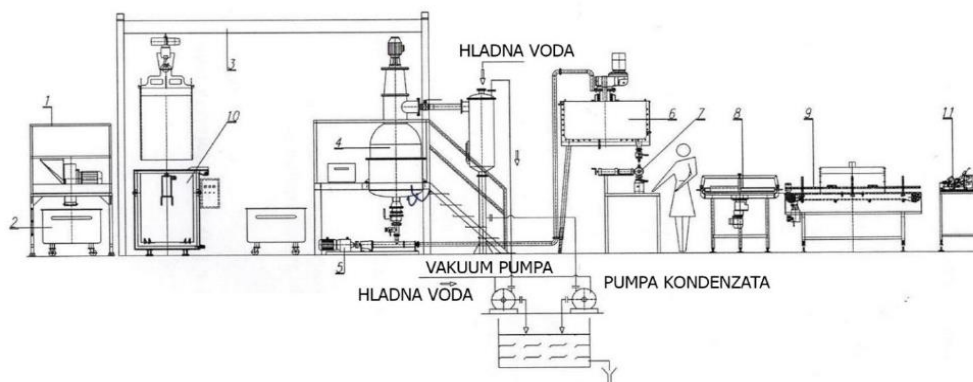
2. Linija (traka) za inspekciju: služi za ručno odstranjivanje plodova loše kvalitete, grančica, lišća, komada zemlje i ostalih nečistoća. Može biti raznih dimenzija i pomična je obzirom da ima točkove. Primjer uređaja na slici:

Pogon za preradu jagodičastog voća

Prethodno prikazana oprema je za fazu pripreme. U zavisnosti od vrste proizvoda (sokovi, džemovi, marmelade, kompoti) oprema bi bila kao što slijedi:

1. Proizvodnja džemova i marmelada: mlin za voće sa postoljem, kolica sa točkovima, vakum kuhalo, pumpa sa cjevovodom, spremnik sa mješalicom, mašina za pranje ambalaže, dozer, pasterizator, dizalica za ambalažu, etiketirka, uređaj za ispis poklopaca i vaga. Primjer linije prikazan na slici ispod:

2. Proizvodnja sokova i kompota: mlin za voće, prihvatni spremnik za prihvrat usitnjenog voća, pumpa za voćnu masu, hidraulična presa, filter za sok (samočisteći), hidraulična pumpa za sok, rezervoar za sok, pasterizator, otvoreni tank za pranje uređaja i opreme, automatizirana linija za vruće punjenje sokova, korito za hlađenje soka u bocama i etiketirka.

3. Za potrebe manipulisanja i rukovanja teretom, kao i transport istog neophodno je nabaviti i jedan manji viljuškar

Pogon za preradu jagodičastog voća

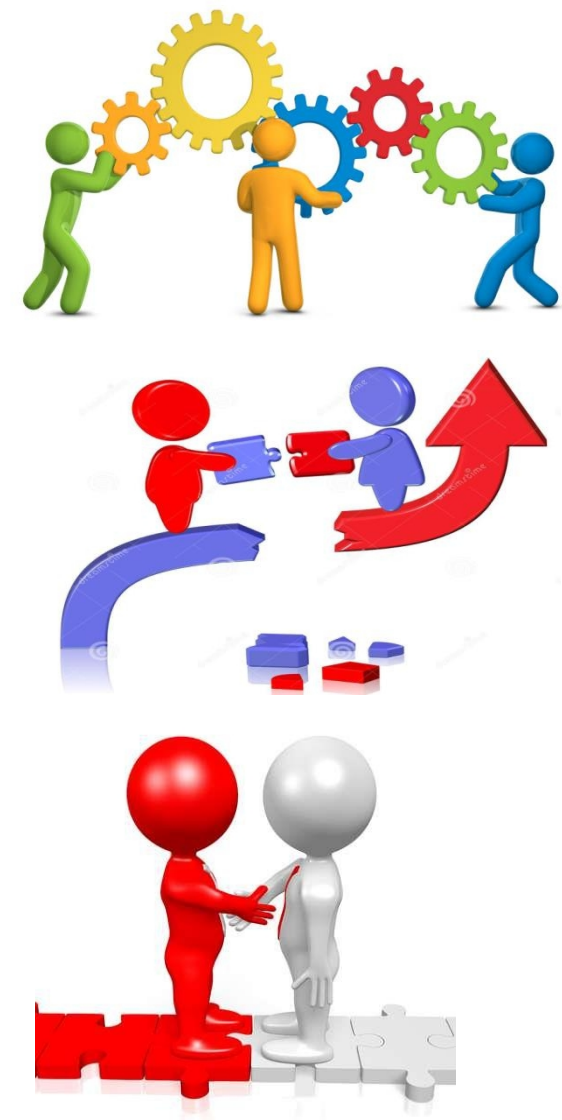
Socio – ekonomski aspekt pokretanja mini – tvornice za preradu voća

Uzimajući u obzir kompleksnost prilika prilikom povratka u regiju Podrinja, pogotovo područje Bratunca i Srebrenice, može se reći da su se samo najhrabriji i najuporniji održali u mjestima povratka i uz mnogo teškoća uspjeli integrisati u zajednice u kojima žive. Najveći problem povratnicima u prijeratna područja predstavlja održivost i egzistencija jer su mogućnosti zaposlenja u privredi minimalne ili bolje rečeno nikakve. Skoro sva privredna infrastruktura koja je postojala do početka 90-ih je uništena ili u značajnoj mjeri devastirana, tako da se stanovništvo u velikom procentu (50 %) okrenulo poljoprivrednoj proizvodnji.

Obzirom na još uvijek svježja sjećanja na ratna dešavanja i strašne zločine koji su se desili u ovom kraju i još uvijek neizgrađeno puno povjerenje među ljudima u ovom područje, pokretanje jedne ovakve mini-tvornice i uključivanje značajnog broja kooperanata bi umnogome doprinijelo izgradnji boljih odnosa domicilnog stanovništva i povratnika.

„...Zajednički interes i jača međusobna povezanost svih aktera koji bi bili uključeni u proces proizvodnje (primarna proizvodnja – priprema – proizvodnja i transport) će dodatno relaksirati odnose i doprinijeti stabilizaciji prilika među stanovništvom ovog kraja...”

„...U mnogim slučajevima se pokazalo da siromaštvo i nezaposlenost proizvodi sve negativnosti i generiše sukobe, dok stvaranje prilika za zapošljavanje i dodatnu vrijednost, kao i promocija regije u pozitivnom smislu u potpunosti mijenja stanje i otvara vrata za nove perspektive za razvoj, a pogotovo ostanak mladih u regionu...”

Pogon za preradu mlijeka

Lokacija: Konjević polje, Bratunac

Edin Ikanović

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Pogon za preradu mlijeka

Naziv projekta	Pogon za preradu mlijeka u finalne mliječne proizvode (kravlje i kozje)
Naziv kompanije	Privatna inicijativa
Sektor	Poljoprivreda (Stočarstvo)
Lokacija	Konjević polje, Bratunac, RS, BiH
Opis projekta	Projekt podrazumijeva pokretanje prvog pogona za proizvodnju visokokvalitetnih mliječnih proizvoda od kravlje i kozjeg mlijeka na području regije Birač. Trenutno, na području Bosne i Hercegovine, u funkciji je oko 40 mljekara koje ne funkcioniraju stalno, s tim da se niti jedna ne nalazi u bližem okruženju. Iako je u posljednjih nekoliko godina bilo najava o velikim ulaganjima stranih investitora u sektor mljekarstva u regiji Srebrenice i Bratunac, od realizacije tih planova nije bilo ništa. S druge strane, fizička udaljenost od najbližih velikih otkupljivača mlijeka je direktno uzrokovala nepostojanje veće otkupne mreže mlijeka na ovom području tako da su prilične količine mlijeka u ovoj regiji uslovno rečeno „višak“. Ako se uzme u obzir da je najveći dio područja potpuno ekološki zdrava zona i da je poljoprivreda u svim lokalnim zajednicama označena kao najjači sektor strateškog razvoja, kao i da na teritoriji opštine gdje bi pogon bio lociran postoji izuzetno dobro razvijena mreža poljoprivrednih stanica i apoteka, može se zaključiti da postoje svi potrebni preduslovi za realizaciju ove poslovne ideje. U fazi pripreme i ispitivanja opravdanosti poslovne ideje pokretanja pogona za preradu mlijeka evidentirano je postojanje dobre sirovinske baze – farmi visokomliječnih grla na području opština Bratunac, Srebrenica, Milići, te dijelova opština Vlasenica i Zvornik, kao i zadovoljavajući broj farmi koza na istom području. Procjena je da je ukupan broj kooperanata koji bi bili uključeni u otkupnu mrežu između 120 i 150. Planirani godišnji kapacitet je cca 1.6 miliona litara mlijeka za preradu i to u toku prve godine poslovanja. Očekivan rast sirovinske baze nakon prve godine poslovanja bi bio minimalno 20%. Ovaj predloženi koncept poslovne ideje je potpuno usklađen sa odlukama vlade RS o neophodnosti uvezivanja primarne proizvodnje i prehrambene industrije i proširenja proizvodnih kapaciteta u sektoru poljoprivrede i stočarstva. U okviru pogona proizvodili bi se izuzetno kvalitetni, punomasni sirevi od kravlje i kozjeg mlijeka, jogurti i pavlaka, te mliječni namazi. Svakako, u kasnijoj fazi bi se obogatila ponuda sa proizvodnjom kajmaka na tradicionalan način, a u planu je i saradnja sa prerađivačima voća i proizvodnja voćnih jogurta i slatkih mliječnih napitaka. Lokalitet pogona je izuzetan(Konjević polje), smješten u srcu regije Birač i odlično povezan saobraćajnom i komunalnom infrastrukturom.
Stanje projekta i dokumentacije	Idejna studija opravdanosti i Idejni marketing plan.
Vrijednost projekta	650.000,00 KM (struktura troškova : građevinski radovi, nabavka opreme za transport i proizvodnju. Troškovi pokretanja biznisa i sl.)
Oblik saradnje	Joint venture
Dodatne informacije	Edin Ikanović E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Edin Ikanović

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Pogon za preradu mlijeka

Project title	Milk processing plant (cow and goat)
Company	Private initiative
Sector	Agriculture, cattle breeding (food production)
Location	Konjević polje, Bratunac, RS, B&H
Project description	The project involves the launching of the first plant for the production of high quality dairy and goat milk products in the Birač region. Currently, in the territory of Bosnia and Herzegovina, there are about 40 dairies that do not operate permanently and none of them is located in the surrounding areas. Although there has been an announcement of large investments of foreign investors in the dairy sector in Srebrenica and Bratunac area, over the past few years, there has been nothing implemented in this regard. On the other hand, the physical distance from the nearest large milk purchasers directly led to the lack of a larger milk supply network in this area, so a quite fair amount of milk in this region is basically "a surplus". Considering that the largest part of the area is a completely ecologically healthy zone and that agriculture in all local communities is marked as the strongest sector of strategic development, and that in the municipality where this milk processing plant exist an extremely well developed network of agricultural stations and pharmacies, it can be concluded that there are all necessary preconditions for the realization of this business idea. At the stage of preparing and examining justification of this business idea of launching a milk processing plant, the existence of a good raw material base - high-throat farms in the municipalities of Bratunac, Srebrenica, Milići, parts of the municipalities of Vlasenica and Zvornik, as well as a satisfactory number of goat farms in the same area was evidenced. The estimate is that the total number of co-operants that would be included in the purchase network between 120 and 150. The planned annual capacity is approximately 1.6 million liters of milk for processing during the first year of operation. The expected growth of the raw material base after the first year of operation would be at least 20%. This proposed concept of business idea is fully in line with the decisions of the RS government on the necessity on linking primary production and food industry and expansion of production capacities in the agriculture and livestock sector. High quality, full-fat cheeses from cow and goat milk, yoghurts and sour cream, and dairy spreads will be produced within this small factory. Certainly, at a later stage, the offer will be enriched with the production of kajmak in the traditional way, while there is a planned cooperation with fruit processors for the production of fruit yoghurts and sweet dairy drinks from a natural base. The site of this plant is remarkable (Konjević polje), located in the heart of the Birač region and is very well connected with the traffic and utility infrastructure.
Project and documentation status	Preliminary feasibility study and preliminary marketing plan
Vrijednost projekta	650.000,00 KM (cost structure : construction works, transport and production equipment. Start up costs.)
Oblik saradnje	Joint venture
Dodatne informacije	Edin Ikanović E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Edin Ikanović

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Pogon za preradu mlijeka

Broj zaposlenih

- u stalnom radnom odnosu: 20 stalno zaposlenih
- sezonski angažovanih: 5 zaposlena

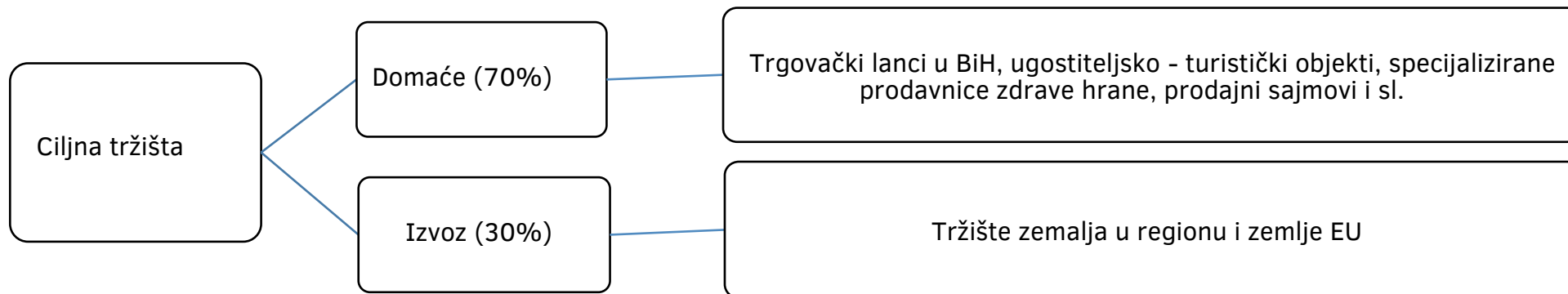
Stepen obrazovanja zaposlenih

- Visoka stručna sprema: 5 zaposlena
- Srednja stručna sprema: 3 zaposlenih
- KV i ostalo: 12 zaposlena
- Sezonski KV radnici: 5 uposlana

Kooperanti

- Lokalno stanovništvo (120 - 150 registrovanih proizvođača mlijeka)

Edin Ikanović

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

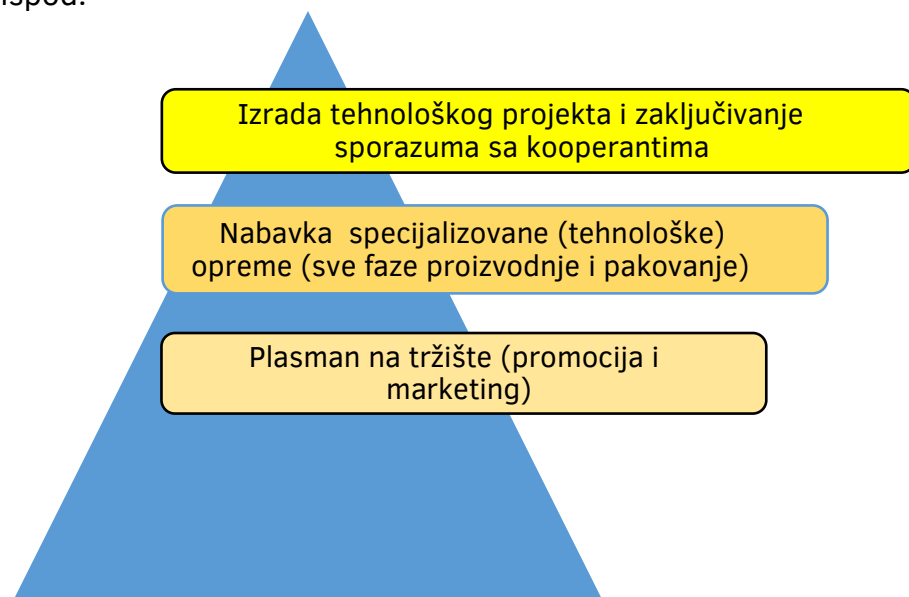
Opravidanost poslovne ideje

Stočarstvo ima dugu tradiciju u Bosni i Hercegovini. Široka paleta mliječnih prerađevina iz Bosne i Hercegovine, zahvaljujući jedinstvenoj klimi i svom specifičnom podneblju, je vrhunskog kvaliteta, naširoko prepoznatljiva po unikatnom ukusu i aromi. Bosna i Hercegovina se može pohvaliti nečim što mnogo veće zemlje nemaju – izuzetnim sirevima. Čiste rijeke i potoci, biserna planinska jezera i velike površine za ispašu izuzetno pogoduju razvoju stočarstva, pa je i proizvodnja sireva ovdje prisutna od davnih vremena. Zasižno, jedna od najznačajnijih karakteristika sira jeste podneblje - u okusu sira se mora osjetiti regionalna vegetacija, posebnost nekog kraja, a svakako i domaća tradicija pravljenja. U Bosni i Hercegovini, kao rijetko gdje, postoje izuzetni prirodni uslovi za proizvodnju vrhunskih sireva. Svaki region u Bosni i Hercegovini „zastupljen“ je nekim od specifičnih sireva koji su veoma traženi na tržištu kao što su Travnički, Livanjski, Hercegovački sir iz mijeha, sir trapist iz Krajine (okolina Banja Luke), sir Torotan iz istočne Hercegovine i sl. Regija Podrinja, i pored izuzetno povoljnih uslova i duge tradicije proizvodnje sira, kao i solidne sirovinске baze, nije na tržištu zastupljena sirevima i drugim prerađevinama od mlijeka, a itekako bi bila konkurentna prethodno pomenutim, već brendiranim vrstama sira koji se odnedavno mogu plasirati i na tržište EU. Sve prethodno navedeno ide u prilog pokretanju pogona za preradu mlijeka i proizvodnji mliječnih proizvoda od kozjeg i kravljeg mlijeka po tradicionalnoj recepturi ovog kraja i uz poštivanje visokih EU standarda u pogledu higijene i kvaliteta mlijeka. Obzirom da se radi o proizvodima velike osjetljivosti, pogon će posjedovati svu neophodnu tehnološku opremu novijih tehnologija gdje će ciklus prerade biti potpuno zatvoren i pod kontinuiranim nadzorom tehnologa, primjenjujući HACCP sistem svakodnevne interne kontrole. U sklopu pogona bi se nalazila i mini laboratorija za kontrolu. Upravo zbog ovoga, pogon bi imao 5 uposlenika sa visokom stručnom spremom koji bi vršili stalni nadzor higijene i potpunu kontrolu procesa obrade i prerade mlijeka. U prvoj fazi, planirana je proizvodnja punomasnih, polutvrdih i mekih sireva od kravljeg i kozjeg mlijeka, jogurti i pavlaka, te mliječni namazi. Karakteristike jedinstvenosti kvalitete ovih proizvoda proizašli su iz duge tradicije proizvodnje sira i mliječnih proizvoda, kao i posebnost ukusa koja će biti jedinstvena na tržištu u regiji. U kasnijoj fazi proizvodnje, asortiman proizvoda bi se obogatio i proizvodnjom kajmaka na tradicionalan način, te, u saradnji sa prerađivačima voća i proizvodnja, proizvodnjom potpuno zdravih voćnih jogurta i slatkih mliječnih napitaka bez aditiva. Obzirom da je od prošle godine dozvoljen izvoz mlijeka i mliječnih prerađevina na tržište EU, proizvodi iz našeg pogona bi kvalitetom zasigurno našli put do konzumenata zdrave hrane ovog zahtjevnog ino tržišta.

Koraci u realizaciji poduzetničke ideje

Uporedo sa rješavanjem pravnih procedura i osiguranjem neophodnih dozvola i certifikata za pokretanja poduzetničke ideje iz naslova, neophodno je pripremiti i poslovne sporazume sa kooperatnima (individualnim proizvođačima, poljoprivrednim zadrugama ili drugim mini - kompanijama) kako bi se proces pokretanja proizvodnje krenuo odvijati u skladu sa poslovnim planovima. Koraci u realizaciji poslovne ideje su prikazani ispod:

Tehnološka oprema

Najvažniji korak u opisanom procesu je nabavka specijalizirane opreme za prikupljanje, prijem, hlađenje, daljnu procesiju i proizvodnju mliječnih proizvoda. U nastavku su prikazane neke od potrebnih dijelova opreme neophodne za pokretanje poslovne ideje iz naslova. Izdvojićemo samo neke dijelove standardne procesne opreme koja se u svakom slučaju može prilagođavati i modilirati u skladu sa specifičnim zahtjevima korisnika:

- Laktofrizi
 - Prikvatni sudovi
 - Prijemna jedinica
 - Duplikatori
 - Fermentori
 - Reaktori
 - Uređaji za proizvodnju sira: predprese, prese, sirarske kade, kačkavaljke
 - Pasteri, hladionici
 - CIP – ovi (Cleaning in place - sistemi pranja i čišćenja cjevovoda bez demontaže istih)
 - Uređaji za miješanje (triblenderi, disolveri, mješači)
- Izgled neke od opreme je prikazan na slikama ispod (laktofriz, rezervoar, prijemna jedinica, linija za proizvodnju, duplikator, fermentor, CIP, pasteri, paker itd.,)

Pogon za preradu mlijeka

Dodatne informacije

Mlijeko za prehranu ljudi mora udovoljavati strogim zakonskim odredbama u pogledu hemijskog sastava i higijenskog kvaliteta. Hemijski sastav i higijenski kvalitet mlijeka od presudnog su značaja za javno zdravstvo, tehnologiju prerade i kvalitet mliječnih proizvoda.

U zemljama Europske Unije (EU) podstiče se autohtona proizvodnja sireva na poljoprivrednim gazdinstvima i u malim pogonima jer se time čuva tradicija, smanjuju se viškovi sireva na tržištu i podstiče se ekstenzivni način proizvodnje u malim serijama na tradicionalan način.

Ulaskom BiH u Evropsku Uniju doći će do promjene uslova proizvodnje hrane životinjskog porijekla (mesnih prerađevina, meda, jaja i mliječnih prerađevina, a posebno kod sireva) na porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima u odnosu na uslove u kojima je prije bilo moguće proizvoditi ove proizvode. Da bi se to postiglo biće potrebno prilagoditi trenutno važeće zakonske propise sa propisima navedenih zemalja.

Kao što je već pomenuto, obzirom da je od prošle godine dozvoljen izvoz mlijeka i mliječnih prerađevina na tržište EU, primjenom strogih higijenskih i kvalitativnih standarda u kompletnom procesu proizvodnje i skladištenju, te pažljivim dizajnerskim rješenjima u ambalažiranju proizvoda želimo pronaći put do zahtjevnih kupaca i u zemljama EU.

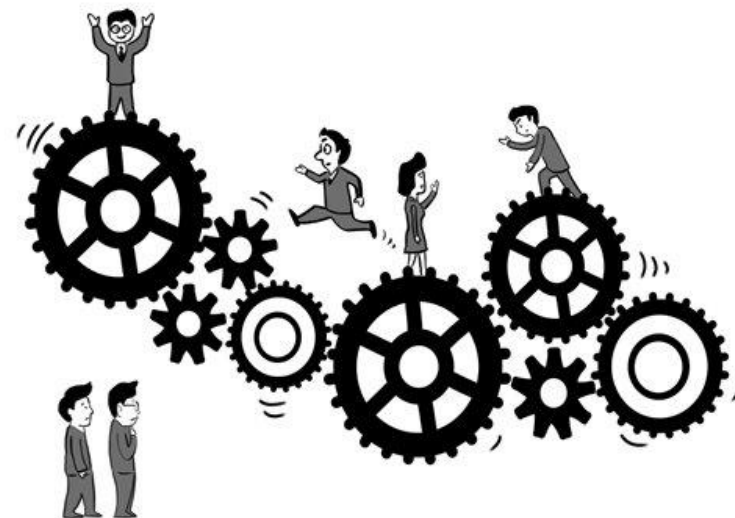

Pogon za prerađu mlijeka

Socio – ekonomski aspekt pokretanja pogona za prerađu mlijeka

Kada se govori o ovom segmentu i efektima pokretanja pogona za prerađu mlijeka u cilnom području, očekuje se da će uspostava saradnje sa prilično velikim brojem kooperanata doprinijeti jačanju komunikacije između ljudi raznih kategorija. Ovaj regionalni projekat će povezati stanovništvo 5 opština u regiji Birač što do sada niti jedan projekat nije učinio. Radeći u zajedničkom interesu, brojna domaćinstva će imati stalnu komunikaciju sa uposlenicima pogona ali i međusobno razmjenjivati informacije. Ovo je veoma važno zbog intenziviranja komunikacije među povratničkom populacijom i domicilnim stanovništvom u regiji koja je zbog mnoštva faktora prilično ograničena i osjetno opterećena dešavanjima iz prošlosti. Ovaj projekat je izuzetna prilika da se pored ostvarivanja prihoda za sve koji su uvezani u lanac vrijednosti uspostave mnoge pokidane veze i pokrenu nove inicijative, naročito među mladim ljudima ovog kraja. Ova poslovna ideja će zasigurno biti i generator promjena ponašanja svih onih koji imaju slične ideje ali zbog niza barijera se ne usuđuju napraviti prvi korak.

Neka im ovaj primjer posluži i pokaže da se samo zajedničkim djelovanjem i dobrosusjedskim odnosima puno lakše prevazilaze teškoće i stvaraju nove vrijednosti.

Edin Ikanović

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

SZR za montažu i servisiranje rashladnih sistema i sistema za grijanje

Lokacija: Moštаницe, Bratunac

Ohran Bajramović

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

SZR za montažu i servisiranje rashladnih sistema i sistema za grijanje

Naziv projekta**Samostalna zanatska radnja za montažu i servisiranje rashladnih sistema i sistema za grijanje**

Naziv kompanije

Privatna inicijativa

Sektor

Uslužna djelatnost

Lokacija

Mihaljevići, Bratunac, RS, BiH

Opis projekta/poslovne ideje

Poslovna ideja se odnosi na pokretanje biznisa - SZR za montažu i servisiranje rashladne opreme i sistema za grijanje koja bi se nalazila na lokalitetu naselja Mihaljevići u vlasništvu jednog od prvih povratnika na područje opštine Bratunac. Radi se o izuzetno traženom i deficitarnom zanimanju i uslugama koje su nedostatne kako u Bratuncu tako i u susjednoj Srebrenici. Rast primarne poljoprivredne proizvodnje je uslovilo instaliranje velikog broja postojenja rashladne opreme za skladištenje i čuvanje proizvoda, čije održavanje mora biti redovno i stručno. Trenutno, na području Bratunca i Srebrenice mreža serviserahladne opreme i specijalnih postrojenja ne postoji, preciznije rečeno - veoma mali broj serviserahladne opreme se može naći na ovoj regiji. Strategija opštine da se akcenat stavi na daji razvoj poljoprivrede i povećati broj postrojenja za skladištenje i zamrzavanje poljoprivrednih proizvoda će podrazumijevati sve veće zahtjeve za postojanje stručnog osoblja za pravilno održavanje i servisiranje iste. U isto vrijeme, naročito posljednjih nekoliko godina, sve više domaćinstava naročito u urbanim zonama Bratunca i Srebrenice prelazi na sisteme centralnog grijanja koji koriste obnovljive izvore energije, a koji su tehnološki napredniji i potpuno automatizovani. Iako je na tržištu posljednjih godina zabilježena ekspanzija sistema za centralno grijanje, servisna mreža za održavanje nije najbolje razvijena na ovom području. Mnogi su primjeri nezadovoljstva vlasnika savremenih uređaja za grijanje stambenih objekata slabom servisnom infrastrukturom i nedostatkom stručnih službi za održavanje. Vjeruje se da veliki dio opreme za centralno grijanje, instalirane u posljednjih nekoliko godina na teritoriji Bratunca i Srebrenice, ne radi na optimalan način ili ima anomalije u radu koje je nepohodno otkloniti zbog povećanog rizika od neželjenih posljedica uzrokovanim mogućim fatalnim greškama na opremi. Čest je slučaj da stanovništvo izražava nezadovoljstvo nepostojanjem kvalitetnih serviseratehničke opreme, a to se naročito odnosi na opremu u domaćinstvima koja je u tehnološkom smislu modernija i potpuno ili djelimično automatizovana. Ovo se posebno odnosi na sisteme centralnog grijanja i sisteme klimatizacije objekata. Lokacija SZR za montažu i servisiranje rashladne opreme i sistema za grijanje je u naselju Mihaljevići, gradska zona opštine Bratunac

Stanje projekta i dokumentacije

Idejna studija opravdanosti i Idejni marketing plan.

Vrijednost projekta

200.000,00 KM

Oblik saradnje

Joint venture

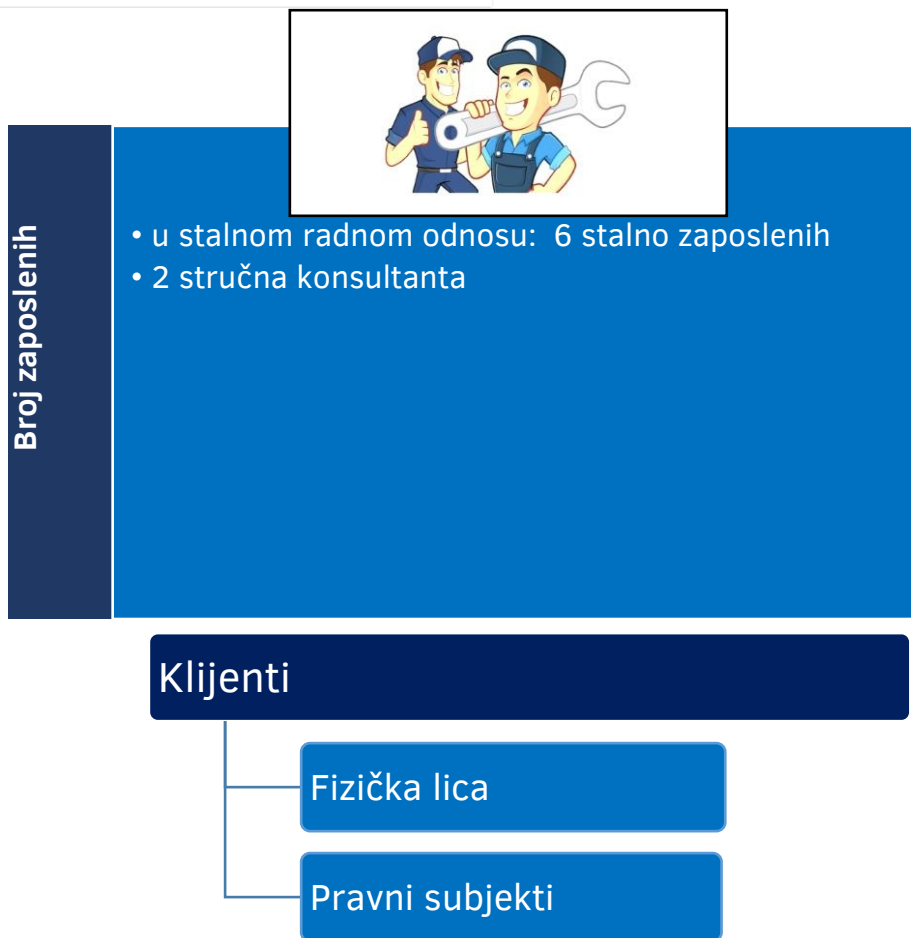
Ohran Bajramović

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

SZR za montažu i servisiranje rashladnih sistema i sistema za grijanje

Project title	Craft shop for installation and servicing of refrigeration and heating systems
Company	Private initiative
Sector	Services
Location	Mihaljevići, Bratunac, RS, B&H
Project description	The business idea is related to starting a business - a craft shop for installation and servicing of refrigeration equipment and heating systems that would be located in settlement Mihaljevići, owned by one of the first returnees to the area of the municipality of Bratunac. This includes services that are extremely demanded and deficient, both in Bratunac and in neighboring Srebrenica municipality. The growth of primary agricultural production has led to the installation of a large number of refrigerating equipment for storage of products and its maintenance must be regular and professional. Currently, there is no service network for refrigerating equipment and special plants in the areas of Bratunac and Srebrenica, or more precisely - a very small number of such technicians/servicers can be found in this region. Municipal strategy puts an emphasize on the development of agriculture and increasing the number of storage and freezing facilities for agricultural products, which will undoubtedly imply to enlarge demands for the existence of qualified personnel for proper maintenance and servicing of the same. At the same time, especially during the last several years, more and more households, especially in the urban areas of Bratunac and Srebrenica, are switching to central heating systems using renewable energy sources, which are technologically advanced and almost fully automated. Although there has been an expansion in installation of central heating systems in recent years, the maintenance network is not well developed in this area. There are many samples of the dissatisfaction of the owners of modern appliances for the heating of residential buildings with poor service infrastructure and the lack of expert maintenance services. It is believed that much of the central heating equipment installed in the last few years in the territory of Bratunac and Srebrenica is not operating optimally or has certain malfunctions in work that is necessary to eliminate due to the increased risk of unwanted consequences caused by possible fatal faults on the equipment. It is often the case that people express dissatisfaction with the lack of quality technicians/servicers, which in particular relates to technologically advanced equipment in households that is fully or partially automated. This applies particularly to central heating and air conditioning systems. Location of the craft shop for installation and servicing of refrigeration equipment and heating systems is in the village of Mihaljevići, the city zone of Bratunac municipality
Project and documentation status	Preliminary feasibility study and preliminary marketing plan.
Value of the project	200.000,00 KM
The form of cooperation	Joint venture
Additional information (contact)	Ohran Bajramović
Ohran Bajramović	
E-mail: epi.bratunac@gmail.com	

SZR za montažu i servisiranje rashladnih sistema i sistema za grijanje

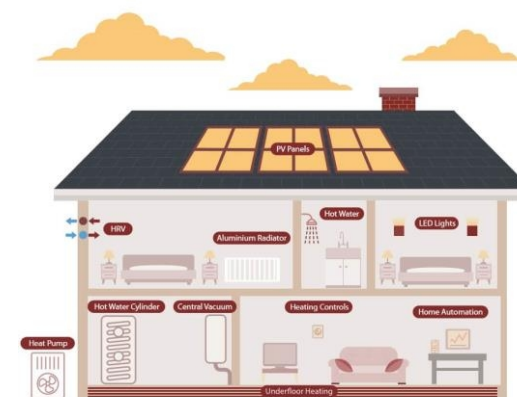

Glavni klijenti poslovne ideje (biznisa) bi li bi fizička lica (domaćinstva sa područja Bratunca, Srebrenice i šire) i pravni subjekti sa istog područja (preduzeća koja posjeduju rashladnu opremu i koriste sisteme centralnog grijanja/hlađenja, ugostiteljsko – turistički objekti, prodajni centri/objekti, lokalne institucije i sl.)

SZR za montažu i servisiranje rashladnih sistema i sistema za grijanje

Opravljanost poslovne ideje

Kao što je navedeno u kratkom opisu poslovne ideje, relevantnost pokretanja jednog ovakvog poslovnog subjekta se ogleda u nepostojanju dobro uvezane servisne mreže rastućeg broja uređaja i opreme iz naslova, kao i stručnog osoblja koje se bavi obukom kadrova za instaliranje i održavanje tehnološki naprednijih uređaja koji koriste obnovljive izvore energije. Tu se prije svega misli na opremu koja podrazumijeva korištenje solarne (sunčeve) energije i energije vode, zraka i zemlje, U posljednjih nekoliko godina kroz ekspanziju poljoprivredne proizvodnje, naročito jagodičastog voća i porasta prilika za izvoz ovog Bratunačkog najvećeg brenda, porastao je i broj pogona za rashlađivanje i zamrzavanje proizvoda na ovom području. Instalirana je oprema koja koristi standardne tehnologije, a u najavi je i dalji razvoj ove infrastrukture i uvođenje u proces još novijih tehnologija koja će zahtijevati stručan i kontinuiran nadzor i servisiranje. Službe koje se trebaju baviti tim stvarima odavno su deficitarne na ovom području, što trenutno predstavlja poteškoću vlasnicima opreme, s tendencijom da preraste u ozbiljan problem ako se uzme u obzir konstantan rast broja uređaja i opreme u ovom dijelu zemlje. Kada je riječ o domaćinstvima koja sve više instaliraju sisteme centralnog grijanja u svoje domove, također postoji problem sa nerazvijenom mrežom stručnih serviseri inovativne opreme s kojom se većina lokalnih serviseri nije prije susretala u svom radu. Uglavnom, radi se o sistemima centralnog grijanja koja koriste obnovljive izvore energije (pelet, drvo, zrak, voda, zemlja..) i koji su skoro potpuno automatizovani i zahtijevaju izuzetno stručno održavanje i redovnu kontrolu. Vrlo je čest slučaj da se stručni serviseri ove prilično skupe opreme nalaze daleko od Bratunca i Srebrenice, često nedostupni zbog fizičke udaljenosti i prezauzetosti drugim poslovima. U ovom trenutku, po nekim istraživanjima i kroz razgovor sa ljudima, vjeruje se da je skoro 30% instalirane opreme u nekom vidu potrebe za servisiranjem ili podešavanjem režima rada, ali upravo nedostupnost serviseri je uzrok nepravilnosti u radu uređaja. Važno je istaći da se radi o veoma osjetljivim tehnologijama i velikoj vjerojatnosti prestanka rada uređaja usljed relativno lako rješivih problema (ukoliko se reaguje pravovremeno). Naravno, ukoliko se na reaguje na vrijeme, problem može eskalirati u teži oblik disfunkcionalnosti opreme, a ponekad posljedice mogu biti i fatalne. Kada je riječ o najnovijoj opremi koja koristi solarnu energiju i energiju zemlje – vode – zraka (toplotne pumpe), projekat je predvidio i obuku uposlenika u tom smislu u okviru kompanija koje se bave projektovanjem i instaliranjem ove inovativne opreme. Postojeće iskustvo serviseri će se obogatiti sticanjem novih znanja iz oblasti najnovijih tehnologija, a u sklopu firme će biti angažovana i 2 eksperta za nadzor i konsultovanje kod intervencija na zahtjevnijoj opremi i uređajima. Vjerujemo da ćemo nakon početne faze rada i uz profesionalan pristup poslu biti najprepoznatljiviji servis pomenute opreme u ovom području.

Ohran Bajramović

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

SZR za montažu i servisiranje rashladnih sistema i sistema za grijanje

Faze u realizaciji poduzetničke ideje

Registracija obrta i stručna obuka za nedostatna znanja iz oblasti servisiranja opreme i uređaja naprednijih tehnologija koji koriste obnovljive izvore energije

Nabavka alata i opreme za rad i otpočinjanje djelatnosti

Stručno usavršavanje i promotivne aktivnosti

Glavni serviseri će paralelno sa procesom registracije obrta na teritoriji opštine Bratunac krenuti i na intenzivnu obuku iz oblasti održavanja opreme i uređaja najnovijih tehnologija u jednu od kompanija koja se bavi proizvodnjom i distribucijom ove opreme u BiH. Trenutno, postoji jedna kompanija u Sarajevu koja je prihvatila da izvrši obuku i pripremu naših serviseri za održavanje specijalne opreme koja koristi solarnu energiju i energiju zemlje, vode i zraka. Druga faza uključuje nabavku specijaliziranih alata i opreme i početak rada. Napominjemo da će se kontinuirano vršiti stručno usavršavanje osoblja zbog neophodnosti praćenja inovativnih tehnoloških rješenja u radu uređaja i opreme iz naslova poslovne ideje. U tom smislu, pored stalnih serviseri, naša firma će imati 2 stručna konsultanta, inženjera mašinske i elektro struke koji odlično poznaju ovu oblast tako da ćemo biti osposobljeni odgovoriti svim izazovima tržišta.

Ohran Bajramović

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

SZR za montažu i servisiranje rashladnih sistema i sistema za grijanje

Kratak opis usluga Samostalne zanatske radnje

SZR bi pružala usluge ne samo servisiranja i održavanja opreme iz naziva poslovne ideje nego i montažu opreme naprednih tehnologija koja uključuje korištenje obnovljivih izvora energije. To se u najvećoj mjeri odnosi na:

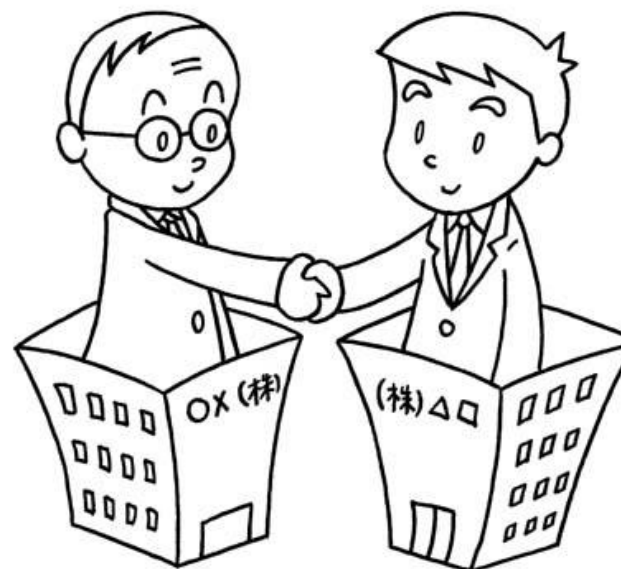
- Montaža opreme i manjih sistema koji koriste solarnu energiju: solarni paneli (sistemi za rasvjetu, zagrijavanje vode, napajanje objekata i sl.). Trenutno, na području regije ne postoji specijalizovani servis za montažu i održavanje solarne opreme. Na širem području opštine Bratunac postoje instalirani potpuno inovativni sistemi za navodnjavanje koji koriste solarnu energiju, a koje je neophodno redovno održavati obzirom da se radi o izuzetno skupoj i vrlo kvalitetnoj opremi. SZR bi u dogovoru sa predstavnicima lokalne vlasti vršio redovno servisiranje i eventualnu nadogradnju ovih sistema koji mogu donijeti značajne benefite lokalnim zajednicama. Stručnjaci koji bi bili angažovani kao konsultanti bi u saradnji sa lokalnim vlastima radili na unapređenju ovih sistema gdje se višak energije može upotrijebiti i kao javno dobro (npr. osigurati besplatnu javnu rasvjetu, napojiti manje potrošače u blizini i sl.)
- Montaža toplotnih pumpi za grijanje i hlađenje: predstavljaju jedan od najekonomičnijih i najefikasnijih, ali i i ekološki najprihvatljivijih načina grijanja koji se tokom ljetnjih mjeseci mogu koristiti za hlađenje objekata. U zavisnosti od energije koja se koristi, radilo bi se na montaži slijedećih tipova pumpi:
 - a) Toplotne pumpe Voda – voda
 - b) Toplotne pumpe Zemlja– voda
 - c) Toplotne pumpe Vazduh – voda

SZR za montažu i servisiranje rashladnih sistema i sistema za grijanje

Socio – ekonomski aspekt pokretanja SZR za montažu i servisiranje rashladnih sistema i sistema za grijanje

Pokretanje djelatnosti iz naslova, pored ostvarivanja prihoda za direktne aktere i uposlenike, imalo bi višestruke pozitivne efekte na povratničku populaciju i u značajnoj mjeri bi doprinijelo potpunoj integraciji ove kategorije stanovništva u regiji. Aktivnosti u realizaciji poslovne ideje i intenzivnija komunikaciji između klijenata (konzumenata usluga) i uposlenika SZR bi značajno doprinijelo jačanju povjerenja i dobrosusjedskih odnosa među stanovništvom. Nedostatak kvalitetnih usluga iz naziva poslovne ideje u potpunosti ide u prilog prethodno navedenom, što će direktno imati za posljedicu jaču komunikaciju i relaksiranje sveukupnih odnosa u ovom dijelu BiH.

**BRIDGE
THE GAP**

Ohran Bajramović

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Pogon za preradu jabučastog voća

Lokacija: Glogova, Bratunac

Golić Safet

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Pogon za preradu jabučastog voća

Naziv projekta

Pogon za preradu jabučastog voća

Naziv kompanije

Privatna inicijativa

Sektor

Poljoprivreda

Lokacija

Glogova, Bratunac, RS, BiH

Opis projekta

Projekt podrazumijeva pokretanje pogona za preradu jabučastog voća. Paleta proizvoda bi uključivala proizvodnju voćnih sokova, džemova, marmelada kao i voćnog sirćeta. Također, u okviru pogona bi se nalazila i destilerija alkoholnih pića gdje bi se vršila proizvodnja voćnih rakija visoke kvalitete. Planirani godišnji kapacitet prerade voća je cca 200 tona uz osiguranje sirovinske baze isključivo iz neposrednog okruženja (opštine Bratunac, Srebrenica, Milići). Broj kooperanata s kojima će se sklopiti sporazum o saradnji je između 70 – 100 u prvoj fazi poslovanja, sa tendencijom proširenja nakon prve dvije godine poslovanja. Poslovna ideja predstavlja korak naprijed u potrebi uvezivanja sektora primarne proizvodnje i prehrambene industrije. Također, sve strategije razvoja podrazumijevaju pokretanje mikro, malih i srednjih preduzeća što predstavlja motor razvoja privrede svake zemlje. Izuzetno ekološki čiste zone, dobra infrastruktura i dostupnost stručnih službi iz oblasti proizvodnje i prerade voća predstavljaju odlične preduslove za otpočinjanje biznisa u navedenoj oblasti. Također, u regionu je zabilježen rast proizvođača jabučastog voća i porast broja skladišnih i rashladnih kapaciteta, što najbolje govori da je zbog kontinuiranog rasta izvoza posao u ovom sektoru isplativ i perspektivan. U prilog prethodno spomenutom svakako ide i činjenica da je na lokalitetu (Bratunac i regija Birač) odlično razvijena mreža poljoprivrednih stanica i apoteka, kao i organizovana protivgradna zaštita za cijelo područje opštine. Lokalitet pogona za preradu jabučastog voća (Glogova, Bratunac) je saobraćajno i infrastrukturno izuzetno dobro povezan obzirom da se nalazi na regionalnom putu Konjević polje – Bratunac, udaljen svega nekoliko kilometara od centra grada.

Stanje projekta i dokumentacije

Idejna studija opravdanosti i Idejni marketing plan.

Vrijednost projekta

600.000,00 KM

Oblik saradnje

Joint venture

Dodatne informacije

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Golić Safet

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Pogon za preradu jabučastog voća

Project title	Small factory for apple-like fruit processing
Company	Private initiative
Sector	Agriculture
Location	Glogova, Bratunac, RS, B&H
Project description	The project involves starting a plant for processing of apple-like fruit. The product range would include the production of fruit juices, jams, marmalades and fruit vinegar. Also, within the plant, there would be a distillery of alcoholic beverages where high-quality fruit brandy would be produced. The planned annual processing capacity is approximately 200 tons of fruit with the provision of a raw material base exclusively from the immediate neighborhood (Bratunac, Srebrenica, Milici municipalities). The number of subcontractors with whom the cooperation agreement will be concluded is between 70 - 100 in the first business phase, with the tendency of expansion after the first two years of operation. The business idea is a step forward in the efforts to link the primary production and food industry. Also, all development strategies presume that launching of micro, small and medium-sized enterprises presents the driving force for the development of the economy of each country. Environmentally, exceptional clean zones, good infrastructure and availability of professional services in the field of fruit production and processing are excellent prerequisites for starting a business in the aforementioned field. Also, throughout the region, there is a growth in number of fruit producers and an increase in the number of storage and cooling capacities, which the best prove that, due to the continuous growth of exports, the business in this sector is profitable and prosperous. In support of the aforementioned, the locality (Bratunac and the region of Birac) has quite well developed network of agricultural stations and pharmacies, as well has an organized anti-hail system of protection for entire area of the municipality. The locality of the fruit processing plant (Glogova, Bratunac) is exceptionally well connected with transport and other infrastructure, since it is located on the regional road Konjević polje - Bratunac, just a few kilometers from the city center.
Project and documentation status	Preliminary feasibility study and preliminary marketing plan
Value of the project	600.000,00 KM
The form of cooperation	Joint venture
Addittional information (contact)	E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Golić Safet

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Pogon za preradu jabučastog voća

Broj zaposlenih

- u stalnom radnom odnosu: 15 stalno zaposlenih
- sezonski angažovanih: 5 zaposlena

Stepen obrazovanja zaposlenih

- Visoka stručna sprema: 3 zaposlena
- SSS, KV i ostalo: 12 zaposlena
- Sezonski KV radnici: 5 uposlana

Kooperanti

- Lokalno stanovništvo (min. 50 – 60 registrovanih poljoprivrednih gazdinstava)

Ciljna tržišta

Domaće

Trgovački lanci u BiH, ugostiteljsko - turistički objekti, specijalizirane prodavnice zdrave hrane, prodajni sajmovi i sl.

Međunarodno

Tržište zemalja u regionu (kategorije korisnika slične kao u BiH), specijalizirane prodavnice i trgovački lanci u EU

Pogon za preradu jabučastog voća

Opravidanost poslovne ideje

Na tržištu Bosne i Hercegovine, regije i EU rijetko ili skoro uopšte nećemo naći kvalitetne prerađevine od voća iz regije Birač, iako je područje izuzetno bogato sirovniskom bazom najvišeg kvaliteta. Osim pojavljivanja na raznim sajmovima nekih od individualnih poljoprivrednih proizvođača ovog kraja sa različitim proizvodima, prvenstveno od jagodičastog voća koje je najzastupljenije u ovom području, drugih značajnijih iskoraka ka tržištu nema. Istina, u Bratuncu postoji nekoliko poljoprivrednih gazdinstava koji se bave proizvodnjom soka od jabuke prvenstveno, ali sa jako ograničenim kapacitetom i uz korištenje tehnološke opreme koje ni izbliza ne može zadovoljiti zahtjeve tržišta. Neki od proizvođača soka sa teritorije opštine Bratunac su uz velike napore uspjeli prodrijeti do trgovačkih lanaca iz Bosne i Hercegovine (Bingo i Robot) pa se u pojedinim supermarketima na ovom području mogu pronaći sokovi i pekmez od jabuka, međutim ograničenost kapaciteta i nemogućnost kontinuiranog snabdijevanja šireg tržišta, kao i stalna dostupnost šire palete proizvoda od raznih vrsta jabučastog voća predstavlja veliki problem održavanju i proširenju tržišta. Zbog toga, ova poslovna ideja namjerava okupiti sve raspoložive resurse za proizvodnju i preradu jabučastog voća iz područja pomenute regije i ozbiljnije krenuti u osvajanje tržišta kako u BiH tako i u regiji i EU. Primjenom najnovijih tehnologija za pripremu i obradu voća i inovativnim ambalažnim rješenjima gotovih proizvoda želimo napraviti zaokret na dostupnim tržištima u regiji. Želimo da dizajnom i kvalitetom palete proizvoda kratko opisane u predstavljanju ove poslovne ideje budemo lideri sa šireg područja regije Birač i primjenom inovativnih marketinških instrumenata promovišemo ekološki čiste, zdrave proizvode iz našeg kraja. Namjera nam je da odmah po otpočinjanju proizvodnje pažljivo pripremimo snažnu marketinšku kampanju i promovišemo naše proizvode u svim većim urbanim centrima u Bosni i Hercegovini. Također, na osnovu kratkih istraživanja koje smo sprovedi sa turističkim radnicima, prvenstveno agencijama koje se bave raznim vidovima aktivnosti na otvorenom, uočen je nedostatak domaćih proizvoda od voća i povrća koje turisti i gosti traže. Ovo se pogotovo odnosi na veliki broj agencija koje u svojoj ponudi imaju rafting ili druge aktivnosti i gdje su gosti zahtjevniji u smislu potražnje tradicionalnih, domaćih, ali i higijenski i kvalitativno kontroliranih proizvoda. Konačno, dobra prilika za promociju je i tradicionalni sajam poljoprivrede i turizma „Dani maline“ koji se svake godine održava u Bratuncu i koji okuplja veliki broj posjetilaca i izlagača iz svih zemalja sjeverozapadnog Balkana. Danas, kad je široko tržište preplavljeno sokovima, džemovima i ostalim prerađevinama od voća vrlo sumnjivog i lošeg kvaliteta, kada tradicionalne, domaće ali nekontrolisane proizvode možemo naći jedino na lokalnim, otvorenim tržnicama, promocijom i plasmanom na tržište pomenutih vrsta prerađevina proizvedenim u potpuno kontrolisanim uslovima po najnovijim tehnologijama koje zadržavaju sve kvalitetne nutritivne sastojke.

**Direct
Marketing**

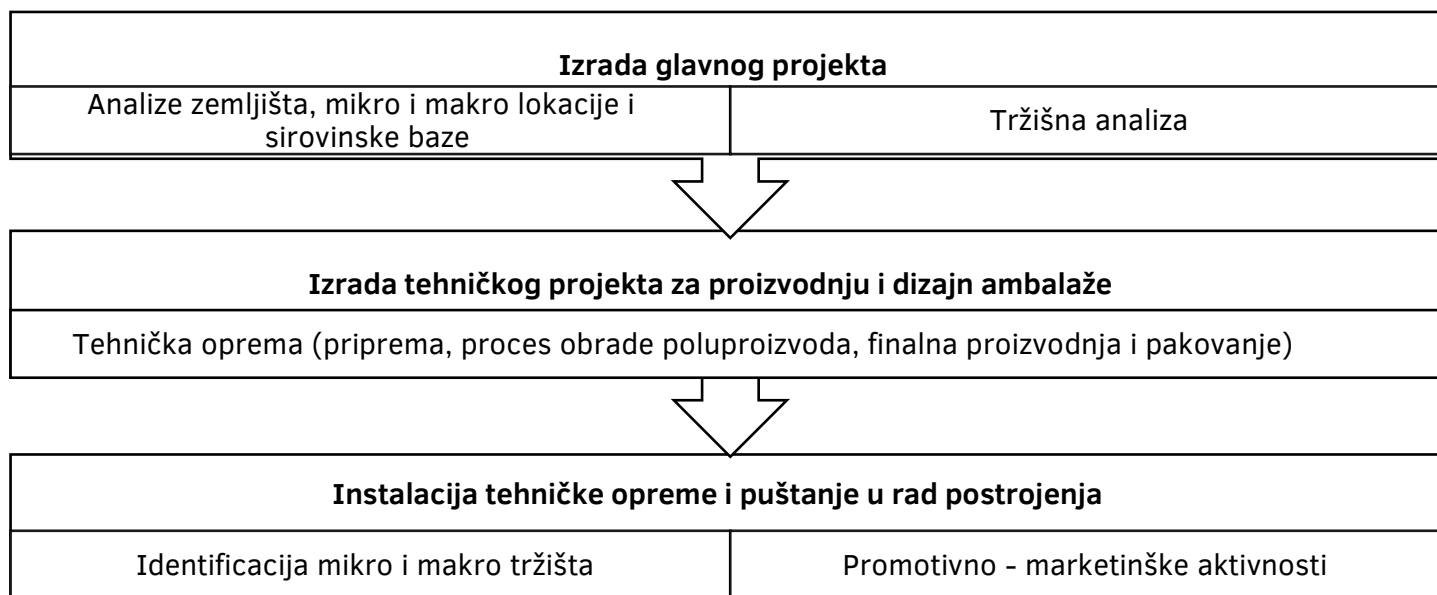
Golić Safet

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Pogon za preradu jabučastog voća

Faze u realizaciji poduzetničke ideje

Novi poduzetnički projekti su faze realizacije poduzetničke ideje – od analiza ključnih parametara do primjene

Podršku prilikom analize makro i mikro lokaliteta, sirovina i ostalih neophodnih parametara za izradu tehničkog projekta pružice i stručnjaci iz relevantnih oblasti koji su angažovani u okviru Regionalne savjetodavne službe koja već dugi niz godina postoji na teritoriji opštine Bratunac i pokriva regiju Birač.

Pogon za preradu jabučastog voća

Kratak opis postupka proizvodnje i tehnička oprema i uređaji

Proizvodnja soka: postupak proizvodnje voćnog soka presovanjem i pasterizacijom omogućava da se sačuvaju sve korisne supstance kao što su vitamini, minerali, enzimi i sl. Tako proizveden sok za razliku od većine sokova proizvedenih iz koncentrata sastoji se od 100% sadržaja voća i ne sadrži dodatnu vodu, konzervanse i druge aditive. ZA proizvodnju ovakvog soka koriste se razne vrste voća u tehnološkoj zrelosti, a dodatna prednost je da se mogu oristiti i plodovi koji zbog različitih anomalija (veličina, izgled, oštećenje prouzrokovano vremenskim nepogodama i sl.)

nije moguće prodati u svježem stanju kao konzumnu robu više klase. Ovo se posebno odnosi na voće čiji plodovi su tvrđi pa se iskorištenost kreće čak od od 65 - 80%. Zbog boljeg razumijevanja – to znači da je za jedan litar soka od jabuke potrebno od 1,25 – 1,5 kg plodova. Oprema koja je neophodna za takav vid proizvodnje je: **uređaj za pranje voća i povrća, mlin za voće i povrće, hidrauličke (pack) prese, filter, pasterizator, i rashlađivač boca s rekuperativnim predgrijačem soka.** Svi dijelovi uređaja koji su u kontaktu s voćem ili sokom izrađeni su od nehrđajućeg (inox) čelika visoke kvalitete koji u potpunosti omogućuju zadovoljavanje kriterija HACCP sistema analize mogućih opasnosti pri proizvodnji hrane.

Primjer linije za proizvodnju soka je prikazan na slici ispod

Uređaj za pranje voća

Mlin za voće

Hidraulična presa

Sterilizator

Rashlađivač boca s predgrijačem soka

Prije početka procesa proizvodnje svo osoblje i uposlenici proći će stručnu obuku za pravilno rukovanje opremom i uređajima i standardiziranu obuku u proizvodnji soka.

1Primjer linije za proizvodnju soka proizvedene u EUCLID d.o.o., Vinkovci, Hrvatska

Golić Safet

E-mail: epi.bratunac@gmail.com

Pogon za preradu jabučastog voća

Proizvodnja jabučnog octa: Obzirom da je pri uzgoju jabuka i drugih vrsta jabučastog voća jedan dio plodova lošijeg kvaliteta, pa stoga ne može postići zadovoljavajuću cijenu na tržištu, odnosno ne može se prodati kao konzumno voće. Najčešće se nedostaci odnose na izgled ili veličinu plodova, dok su nutritivna i organoleptička svojstva u cijelosti sačuvana. Idealan način korištenja takvih plodova je neki od oblika prerade, pri čemu navedeni nedostaci ne igraju značajnu ulogu. Jedan od načina prerade je proizvodnja voćnog octa. Najčešće se proizvodi jabučni ocat. Pri tome se u octu zadržavaju najveće količine minerala, vitamina i enzima koji su se nalazili u svježem voću iz kojega je ocat proizveden.

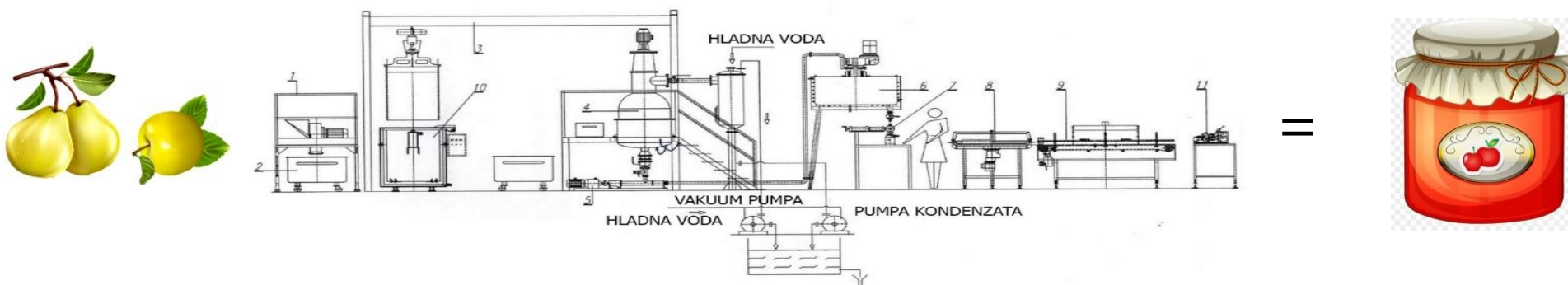
Proizvodnja octa sastoji se od slijedećih postupaka: pranje i probiranje, usitnjavanje, presovanje, primarno (alkoholno) vrenje, te sekundarno (octeno) vrenje. Uređaj uz pomoć koga se ovaj proces odvija ubrzano je Generator octa. Octeno vrenje kojim se alkohol pretvara u octenu kiselinu u ovom slučaju traje svega 48 – 72 sata, u zavisnosti od uslova u kojem radi. Primjer generatora octa prikazan je na slici ispod.

Generator octa EUCLID tip A 400

Ovakav generator octa namijenjen je proizvodnji jabučnog i drugih vrsta octa, odnosno pretvaranje alkohola u octenu kiselinu postupkom octenog vrenja, uz intenzivno dovođenje zraka iz okoline i njegovo miješanje s tekućinom. Sastoji se od spremnika s postoljem, centrifugalne pumpe, ejektorskog uređaja za napajanje zrakom, cijevnog spiralnog hladnjaka, armature za pražnjenje spremnika i mjerenje nivoa, radnog i sigurnosnog temperaturnog osjetnika, električne instalacije i upravljačkog ormarića s mikroprocesorskim kontrolnikom.

Proizvodnja džemova: proizvodnja dzema je detaljno prikazana na slici ispod.

Pogon za preradu jabučastog voća

Proizvodnja visoko kvalitetnih alkoholnih pića: u okviru pogona nalaziće se i destilerija alkoholnih pića gdje bi se vršila proizvodnja voćnih rakija visoke kvalitete. Kombinacijom najnovijih tehnologija digitalne kontrole kvaliteta i tradicionalne recepture, uz strogi odabir najkvalitetnijih plodova proizvodit će se voćne rakije vrhunskog kvaliteta, prepoznatljive po profinjenosti i punoći ukusa.

Ideja za pokretanje pogona za preradu jabučastog voća nastala je na temelju realnih potreba kupaca za novim proizvodima od jabučastog voća kojih nedostaje ne samo na tržištu već i u ugostiteljsko –turističkoj ponudi naše regije. Ovaj izuzetno bogat kraj ima veoma visok potencijal za proizvodnju poljoprivrednih proizvoda i prerađevina od voća ali nije na najbolji način prisutan na tržištima u zemlji i inostranstvu. Pokretanjem pogona za preradu jabučastog voća i jakim promotivnim i marketinškim aktivnostima želimo da se probijemo na sva tržišta i osiguramo bolju vidljivost bogatstvu hrane sa ovih prostora koje će zadovoliti i najzahtjevnije kupce sirom BiH i zemalja EU.

Pogon za preradu jabučastog voća

Socio – ekonomski aspekt pokretanja pogona za preradu jabučastog voća

Ideja za pokretanje pogona za preradu jabučastog voća na teritoriji opštine Bratunac, u povratničkom naselju Glogova, nastala je iz analiza potreba za opstankom mladih povratničkih porodica i borbom za osiguranje egzistencije velikog dijela povratničke populacije ovog kraja. Kompleksnost opstanka mnogih porodica koje su se vratile u ovaj dio BiH je uglavnom bila uzrokovana nemogućnošću zaposlenja po povratku u prijeratna područja i prinudnim bavljenjem poljoprivredom na usitnjenim gazdinstvima što nije moglo osigurati stalne prihode prosječnoj porodici. Slobodno se može reći da su se samo najhrabriji i najuporniji održali i opstali. Dodatni problem mnogim povratničkim porodicama predstavljala je spora integracija u lokalne zajednice, uglavnom uzrokovana ratnim sjećanjima na brojne nemile događaje koji su se odigrali upravo na teritoriji opštine Bratunac.

Ovaj projekat bi svojom pripremom i realizacijom umnogome relaksirao odnose između povratnika i domicilnog stanovništva koji bi zajednički radili na razvoju ove poslovne ideje i kroz partnerski odnos značajno unaprijedili komunikaciju i ubrzali procese izgradnje mostova povjerenja među ljudima. Ovakve inicijative bi zasigurno ohrabrile veći broj ljudi da pokrenu slične inicijative i izvrše pritisak na domaće i međunarodne institucije da snažnije podrže slične projekte širom BiH.

Turizam i ugostiteljstvo

Ugostiteljski objekat sa prenoćištem

Lokacija: Tegare, Bratunac

Turizam i ugostiteljstvo

Ugostiteljski objekat sa prenoćištem

Naziv projekta	Turizam i ugostiteljstvo – Ugostiteljski objekat sa prenoćištem (agroturističko domaćinstvo)
Naziv kompanije	Privatna inicijativa
Sektor	Turizam
Lokacija	Tegare - Fakovići, Bratunac, RS, BiH
Opis projekta	Agroturistički objekat sa prenoćištem kapaciteta 6 kreveta, sa 3 stalno zaposlena + 1 sezonski radnik, na lokaciji oko 20-tak kilometara uzvodno od Turističkog kompleksa u Mihaljevićima, odnosno na lokalitetu MZ Tegare – Fakovići u opštini Bratunac.
Stanje projekta i dokumentacije	Idejna studija opravdanosti i Idejni marketing plan.
Vrijednost projekta	100.000,00 KM (finansiranje izgradnje potrebne saobraćajne i komunalne infrastrukture i opremanje objekta)
Oblik saradnje	Joint venture
Dodatne informacije	Muhamed Suljić, Bratunac, Telefon: +387 66 924 625 E-mail: muhamed.suljic@gmail.com;_epi.bratunac@gmail.com_

Turizam i ugostiteljstvo

Ugostiteljski objekat sa prenoćištem

Project title	Tourism and catering - Catering facility with accommodation (agrotourism household)
Company	Private initiative
Sector	Tourism
Location	Tegare - Fakovići, Bratunac, RS, B&H
Project description	Agrotourism facility with accommodation capacities (6 beds) where three (3) persons will be permanently employed + one (1) seasonal worker. It is located about 20 kilometers upstream of the Tourist Complex in Mihaljevići, at the locality of Tegare – Fakovići, municipality of Bratunac.
Project and documentation status	Preliminary feasibility study and preliminary marketing plan
Value of the project	100.000,00 KM (construction of necessary traffic and communal infrastructure and equipping the facility)
The form of cooperation	Joint venture
Addittional information (contact)	Muhamed Suljić, Bratunac, Telefon: +387 66 924 625 E-mail: muhamed.suljic@gmail.com;_epi.bratunac@gmail.com_

Turizam i ugostiteljstvo

Ugostiteljski objekat sa prenoćištem

Ruralni turizam i agroturizam regiona Srebrenica - Drina

Dolina rijeke Drine je poznata po proizvodnji slatka od šljive Požegače, što je u posljednje vrijeme postao svojevrsni kulinarski brend područja.

Slatko je naziv za ukuhano voće, napravljeno od slatkih tvrdih i guljenih šljiva ukuhanih u agdi (šećerni sirup). Ovakav način pripravljanja slatka od šljiva je poznat širom Bosne, Srbije i Hrvatske, ali se vjeruje da potiče iz ovoga kraja.

Košpice se vade čeličnim ekserom ili sličnim predmetom. Oguljene i očišćene šljive se stavljaju u mješavinu vode i kreča na pola sata da bi bile čvršće, a kasnije se ukuhavaju u šećernom sirupu sa dodatkom limuna. Šljive se takođe mogu praviti prepolovljene, puniti sa orasima ili bademima u zavisnosti od recepta.

Lokalne žene okupljene u razna udruženja žena, slatko danas proizvode da bi ostvarile prihod. Glavni sastojak slatka je lokalna šljiva požegača (*Prinus insistitia*) posebnog okusa.

U Drinskoj dolini prva berba šljive požegače je u avgustu, kada se koristi kao konzumna. Druga berba je sredinom septembra i ona se koristi za spravljanje slatka i rakije šljivovice. Običaj je da se servira po jedna šljiva slatka u specijalnim zdjelicama uz fildžan bosanske kafe.

Kultura kuhinje i hrana u multikulturalnoj zajednici naroda u Bosni i Hercegovini igrala je značajnu ulogu u razvoju kulturnog i regionalnog identiteta stanovnika različitih vjeroispovijesti i kroz protekla vremena korištena je kao simbol nacionalnog ponosa. Gastronomska ponuda je mješavina grčko-orijentalne i srednjoeuropske kuhinje sa jedinstvenim varijacijama.

Osnovne poruke EU o hrani i piću su: hrana i piće su elementi kulturnog naslijeđa i identiteta svake zemlje Evrope, kulinarska kulturna proizvodnja i tradicija su osnove za buduće standarde proizvodnje, autentičnost i razabiranje okusa su povratak regionalizaciji nasuprot globalizaciji. Vjerovatno originalno bosanskohercegovačko jelo je Bosanski lonac za koje analitičari kulinarstva pretpostavljaju da vuče porijeklo iz srednjeg vijeka. Vjerovatno je originalni domaći slatkiš, tufahija (jabuka sa nadjevom od oraha).

Bratunac i okolina su centar proizvodnje na tradicionalan način meda, voća, jagodičastog voća, povrća, sireva, rakije... , centar očuvanja regionalnih kulinarskih proizvoda (pite, burek, čorbe, izljevače, džemovi, kisele salate, sokovi, čajevi...), upotrebe ljekovitog bilja (nana, šipurak, kadulja...), uzgoj autohtonih životinja, očuvanja starih zanata (tradicionalni vezovi, heklanje, proizvodi od vune, korparstvo, drvorezbarstvo, bakrorez, kovačke djelatnosti...), tradicionalni festivali (dani jabuke, razne izložbe tradicionalnih proizvoda...).

Turizam i ugostiteljstvo

Ugostiteljski objekat sa prenoćištem

Broj zaposlenih

- u stalnom radnom odnosu: 3 zaposlena
- sezonski angažovanih: 1 zaposlenik

Stepen obrazovanja zaposlenih

- srednja stručna sprema: 1 zaposlenih
- ostali: 3 zaposlena

Kooperanti

- lokalno stanovništvo koje se bavi ratarstvom, poljoprivredom, stočarstvom i kućnom radinošću

Ciljne grupe : domaći i strani turisti, ribolovci, eko turisti, učesnici manifestacija u organizaciji opštine Bratunac kao što su regata Drinski slalom, Sajam poljoprivrede i turizma Dani maline, BH dijaspora... Prva dva kriterija odlučujuća za uspješan rad turističkog objekta ovakve namjene su: Lokacija i blizina eko-turističkih i drugih sadržaja .

Lokacija u ovom slučaju znači da se agroturističko domaćinstvo nalazi na jednom od potencijalnih turističkih itinerera (parkovi prirode, stari gradovi, sakralni, gastronomski, ribolovni i drugi potencijali) i da ga je moguće umrežiti sa drugim objektima slične namjene. U našem slučaju je to Turistički kompleks nizvodno u Mihaljevićima i nešto dalje od njega Rajska plaža u Bratuncu. Kompletan objekat bi bio adaptiran sa prirodnim materijalima, uz primjenu svjetskih ekoloških standarda, a otpadne vode iz objekta bi bile prečišćene najmodernijim tehnološkim postupkom – biofluid (septičkom jamom sa komorama na preljevanje).

Prvo pitanje koje se postavlja je šta ponuditi, ali i šta se traži? Pomoć pri odgovoru na ta pitanja može se dobiti iz slijedeće strukture motiva putovanja u Evropi.

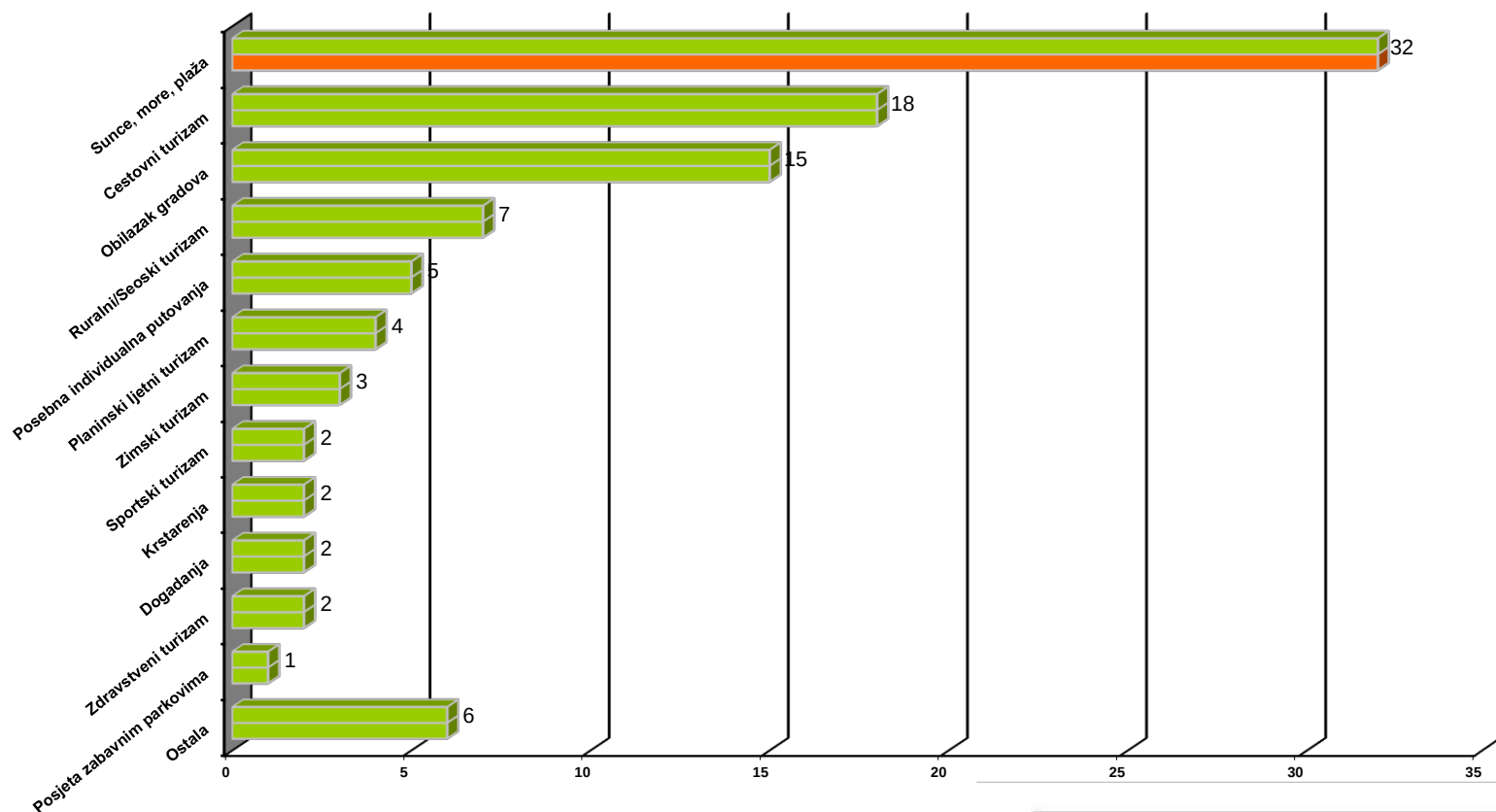
Turizam i ugostiteljstvo

Ugostiteljski objekat sa prenoćištem

Motivi putovanja u Evropi

Na datom grafikonu je jasno vidljivo da je u strukturi motiva putovanja u Evropi na čelu neprikosnoveni ljetni, odmorišni turizam. Jasno je da u tom turističkom segmentu, kada je receptiva u pitanju, Bosna i Hercegovina (izuzev Neuma) nema resursne podloge. Međutim, ono što je važno za naše razmatranje je to da kategorija ruralni/seoski turizam čini 7% ukupnih motivskih putovanja, obilazak gradova 15%, a možda i najvažnije, individualna putovanja 5% od ukupnih putovanja u Evropi.

Veoma značajan podatak je da je planinski ljetni turizam 4%, a zimski turizam 3% ukupnih motiva putovanja. Ako je u Evropi (2018) bilo oko 700 miliona turista onda je veoma lako izračunati veličinu potencijalne ciljane grupe turista u Evropi.

Turizam i ugostiteljstvo

Ugostiteljski objekat sa prenoćištem

Opravdanost pokretanja ugostiteljskog objekta sa prenoćištem

Brojni su razlozi neophodnosti povećanja broja smještajnih kapaciteta ovakvog tipa na teritoriji opštine Bratunac a među ostalim pomenućemo samo neke kao što su:

- Brojni ljubitelji aktivnosti na otvorenom nemaju adekvatan smještaj kao i eko-turisti
- Učesnici organizovanih posjeta Memorijalnim centrima „Potočari“ u Srebrenici i „Veljaci“, Bratunac
- Brojni učesnici sportskih, kuturno – zabavnih i edukativnih manifestacija bi također bili radije smješteni u agro-turističkom ambijentu
- Ribari isto tako radije odsjedaju u agro-turistilčkim, ugostiteljskim objektima blizu rijeka
- Bogatstvo gastro ponude nekog kraja se najbolje pokazuje u objektima ovakvog tipa
- Današnji turisti sve češće zahtijevaju smještaj ovakvog tipa a nerijetko žele i da borave sa svojim domaćinima (porodicom) kako bi osjetili način života lokalnih ljudi i način spravljanja hrane u domaćem ambijentu itd..

Napokon potrebno je podsjetiti da po definiciji ruralni (seoski) turizam podrazumijeva sve vrste smještaja koji se obilježavaju kao turističke strukture u ruralnom okolišu i koji zadovoljavaju minimalne zahtjeve.

Agriturizam je turistička ponuda svih vrsta poljoprivrednih gazdinstva koja se registriraju po svojoj raspoloživosti da ponude smještaj u sobama i/ili stanove (apartmanima), doručak i obroke, usluge i prijem za turiste i putnike unutar poljoprivrednog gazdinstva.

Nesporna je činjenica da bi uz rijeku Drinu uzvodno od Bratunca (prema Bajinoj Bašti), ali i nizvodno od Bratunca (prema Zvorničkom jezeru) mogao da se razvija ruralni i agriturizam.

NEFORMALNA GRUPA GRAĐANA POVRATNIKA SA PROSTORA OPŠTINE BRATUNAC UDRUŽENA U
EKONOMSKO PRIVREDNU INICIJATIVU – EPI BRATUNAC IZRAŽAVA VELIKU

ZAHVALNOST

NA SVESRDNOJ POMOĆI U PRIPREMI I IZRADI IDEJNIH STUDIJA OPRAVDANOSTI I IDEJNIH MARKETING
PLANOVA

VLADI TUZLANSKOG KANTONA
MINISTARSTVU ZA RAD, SOCIJALNU POLITIKU I POVRATAK TUZLANSKOG
KANTONA

DIZAJN NENT, GETEBORG, ŠVEDSKA

